naš tednik

LETO XXVIII. — Številka 40 30. septembra 1976 Cena 4.— šil. P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Jugoslovanski zunanji minister pred OZN

Pred generalno skupščino OZN je v torek spregovoril jugoslovanski zunanji minister Miloš Minić in med drugim dejal, da je Jugoslavija mnenja, naj se Združeni narodi bolj intenzivno ukvarjajo z vprašanjem manjšine. Treba bi bilo definirati obveznosti vseh držav s ciljem, da bi se izdelal dokument, ki bi se ukvarjal izključno s pravicami manjšin ter izboljšanjem njihovega položaja.

Minić se je nadalje ukvarjal z gibanjem neuvrščenosti ter njegovimi pozicijami, kakor so jih formulirali na zadnjem zasedanju v Colombu.

‚Slovenski dan' v Areni na Dunaju

V dunajski areni je bil zadnjo soboto na sporedu tudi slovenski program. Člani Koroške dijaške zveze, ki so se v ta namen peljali na Dunaj, so nudili informacijske brošure, prodajali majce z naslovom „Tujci v domovini".

Improvizirani informacijski večer je nudil dokaj informacij in zabave: v rdeči dvorani je nastopil ansambel Drava, slovenski kvintet dunajske komunistične skupine, Magda Koren s slovenskimi popevkami, neki dunajski kitarist pa je zložil celo solidarnostni song. Nato so predvajali film, ki sta ga posnela Cornelia Frey in Leo Gabriel ob sodelovanju solidarnostnega komiteja o koroških Slovencih. Višek večera je bila seveda krstna predstava enodejanke Haralda Irnbergerja „Mit ana braunan Tintn". Enodejanko je predvajal član dunajskih komediantov Ottwold John. Okoli dvesto mladincev se je čudovito zabavalo nad sarkazma polnim realističnim prikazom koroškega trenutka. Pristni Korošec v rjavem gvantu ter z National-Zeitung v roki pripoveduje iz svojega življenja, druga svetovna morija ga nikakor ni izučila. Kakor zagotavlja vedno zopet, nima kaj proti windischarjem, toda Slovenci naj že končno gredo k Titu.

Informacijska prireditev — sledile so ji diskusije v manjših krogih — je zajela okoli 400 ljudi. Arena, formalno sicer ilegalno kulturno središče dunajske mladine, je ravno še pravočasno sprejela Slovence: te dni jo bodo dokončno zaprli. Slovenska prireditev je sicer bila le ena od številnih tistega večera, toda preko zvočnika so zastopniki dunajskega solidarnostnega komiteja, ki so organizirali to prireditev, vedno zopet pozivali v drugih dvoranah zbrane mladince, naj 14. novembra na Dunaju volijo — slovensko.

Globasnica: nismo krave, smo ljudje!

„Člen 7 — naša pravica" in „Ne damo se preštevati". Te dve kratki, a vsebine polni izjavi sta viseli na mogočnem transparentu na Šoštarjevi gostilni v Globasnici, kjer je bila v nedeljo protestna manifestacija koroških Slovencev proti ugotavljanju manjšine. Dva tisoč ljudi se je odzvalo vabilu obeh Osrednjih organizacij. Ob vseh vhodih k priredtivenemu prostoru pa so mladi koroški Slovenci prodajali značke, na katerih je bilo prav tako zapisano geslo, da se ne pustimo preštevati.

Protestni zbor je pozdravil slovenski občinski odbornik v Globasnici Janez Hudl. V ostalem je precejšen del Globašanov zapustil ta dan domačo vas. Napravili so organiziran izlet.

Mogočni transparent na čelu Šoštarjeve gostilne (zgoraj) je pričal prav tako o življenjski volji koroških Slovencev kakor samozavestna mladina, ki je nosila majce Koroške dijaške zveze z napisom „Koroški Slovenci — tujci v domovini".

Prvi glavni govornik je bil predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc. Prav tako kot tudi pozneje predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter je poudaril, da so koroški Slovenci za konstruktivno in pragmatično rešitev, predpogoj pa je seveda, da zvezna vlada opusti preštevanje, ki v državni pogodbi ni predvideno. Sporazum med strankami ne briga koroških Slovencev, skrb manjšine je, da pride do svojih pravic v sporazumu z zvezno vlado.

„Nismo krave, da bi se pustili šteti," je ob močnem aplavzu množice izjavil predsednik Hrvatskega akademskega kluba Jurica Čenar v svojem materinskem jeziku, ki so ga pa koroški Slovenci prav tako dobro razumeli. Tudi on je izjavil, da bodo gradiščanski Hrvati prav tako pomagali pri spačenju štetja.

Solidarnost s koroškimi Slovenci so izrazili nadalje predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris Race, Dušan Lovriha kot zastopnik KPI v Furlaniji-Julijski krajini, Alojz Tul v imenu Slovenske skupnosti v Italiji, Rozsa Kercsmar kot zastopnik madžarske narodne skupnosti v Jugoslaviji ter Ian Franko Silian v imenu italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji.

Dr. Pavel Apovnik je prebral pozdravno pismo generalnega tajnika mednarodne manjšinske organizacije AIDLCM de Coste, generalni tajnik druge evropske manjšinske organizacije, Federalistične unije evropskih narodnih Skupnosti (FUEV) Olav Meinhardt pa je dejal, da FUEV podpira boj koroških Slovencev in bojkot štetja, kajti 21-letno zamudno reševanje manjšinskih problemov na podlagi preštevanja je za njegovo organizacijo nesprejemljivo. Manjšinske pravice so nedeljive ter niso odvisne od števila tistih, ki se jih hočejo poslužiti.

Okviru globaške manifestacije sta prispevala godba na pihala iz Raven ter zbor SPD s partizanskimi in borbenimi pesmimi. Po manifestaciji pa so bili kulturno-zabavni programi v slovenskih gostilnah pri Šoštarju, Greinerju ter pri Jueni.

Predvsem godba je bodla v oči koroškemu nemškemu tisku, ki se je kar razpisal o „jugoslovanski pomoči". Koroški Slovenci nimajo lastne godbe na pihala. Naj bi morda igrala zvesta nemška Loibacher Trachtenkapelle?

Govor dr. Matevža Grilca ter izvlečke iz govora dr. Francija Zwittra ter dr. Kurta Traar-a prinašamo na 3. strani.

Pogovor brez rezultatov

Zvezni kancler dr. Bruno Kreisky je v sredo poklical k sebi po dolgem času spet enkrat zastopnike koroških Slovencev. Zadnji kontakt je bil namreč mesec dni pred sklepom protimanjšinskih zakonov v parlamentu, za nadaljnja posvetovanja in pogajanja pred glasovanjem v parlamentu zastopniki vlade in strokovnjaki strank niso imeli časa, kakor so se izrazili. Kljub temu so sami zase imeli časa za številne sestanke in strankarske vrhove, dokler enotnost ni bila pod streho.

Tudi tokratni pogovor od vsega začetka ni stal pod posebno srečno zvezdo: dan poprej je bil ponoven strankarski vrh, Slovence so hoteli očitno samo seznaniti z njegovimi rezultati.

Tudi kanclerjevo vabilo je bilo posebne vrste: medtem ko so zastopniki koroških Slovencev dobili doslej vabila vselej na naslov Osrednjih organizacij, je sedaj kancler vabil oba predsednika osebno na privatni naslov obeh. Kljub temu osebnemu vabilu, namenjeno le obema predsednikoma, pa je osrednje glasilo SPÖ Arbeiterzeitung citiralo v torek izjavo Kreiskega, češ da ne ve, koga bosta NSKS in ZSO sploh poslala.

Na to dejstvo sta opozorila tudi Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem v pismu kanclerju Kreiskemu, ki sta ga vladnemu šefu predala dr. Grilc in dr. Zwitter. V pismu je rečeno, da sta obe Osrednji organizaciji začudeni nad tem postopanjem, da dr. Grilc in dr. Zwitter nista bila vabljena kot predsednika svojih organizacij. Pri tem se ne da spregledati naklep, da bi podvomili o pravici zastopstva manjšine po obeh osrednjih organizacijah. Pogajanja med Zvezno vlado ter manjšino so le možna in izgledna, če bo člen 7 podlaga pogajanja. Ob koncu sta izrazili Osrednji organizaciji ponovno svojo pripravljenost za resna pogajanja z Zvezno vlado.

● Dve uri — od enajstih do enih — je trajal potem pogovor s kanclerjem. V bistvu ni prinesel nič novega, vsaka stran je obrazložila še enkrat svoje stališče. Kancler ni odstopil od svojega dosedanjega gledanja, pa tudi manjšinska zastopnika nista mogla privoliti v samomor manjšine, kar bi štetje pomenilo.

Materni jezik na Dunaju bo slovenščina

„Na Dunaju in po vsej ostali Avstriji — z izjemo južne Koroške, bomo zapisali na glasovnico slovenščino kot materni jezik", so dejali zastopniki solidarnostnih komitejev na tiskovni konferenci, ki je bila prejšnji petek v tiskovnem klubu Concordia na Dunaju.

„Materni jezik dunajskih demokratov bo 14. novembra slovenščina," je bilo zapisano tudi na informacijskem listu, ki so ga dobili novinarji v roke.

Na podiju so odgovarjali novinarjem predsednik dunajskega komiteja Ulrich Trinks, zastopnik salzburškega komiteja Harald Probst, zastopnica celovškega komiteja Edda Konrad, zastopnik dunajskega komiteja dr. Kurt Traar ter Karel Smolle za NSKS.

Vodja evangeličanske akademije Ulrich Trinks je dejal, da postopek, po katerem bi poizvedeli številčno moč manjšine, ni le samo statistično gledano neuporabljiv, ampak predvsem zelo krivičen. Leto 1976 ni leto 1955, ko je bila podpisana državna pogodba, in če se izvede državna pogodba na osnovi sedanjega za manjšino neugodnega stanja, ki ima svoje vzroke predvsem v zamudah zvezne vlade, potem ne moremo to označiti kot pospeševanje manjšine. Razen tega o manjšini naklonjenemu duhu, ki se da razbrati iz uvoda k zakonu o narodnih skupnostih, v ostalem delu zakona ničesar ni opaziti.

Tudi Solidarnostni komite vidi le eno samo alternativo za rešitev manjšinskega vprašanja: direktna pogajanja s priznanimi zastopniki koroških Slovencev ter gradiščanskih Hrvatov.

Slovenci gredo k Wallnöferju

Delegacijo NSKS in ZSO bo v petek, 1. oktobra, sprejel tirolski deželni glavar Eduard Wallnöfer, ki je že svojčas igral pomembno vlogo, ko so se Južni Tirolci borili za svoje pravice. Dan navrh pa prirejata obe osrednji kulturni organizaciji dve slovenski kulturni prireditvi.

Tako bomo bojkotirali ugotavljanje 14. XI. 1976:

NA DVOJEZIČNEM OZEMLJU NOBENEGA SLOVENCA, V OSTALI AVSTRIJI ČIM VEČ SLOVENCEV!

Na dvojezičnem ozemlju na Koroškem pa so t r i možnosti:

a) kar je najbolj enostavno: ostati doma

b) voliti neveljavno (belo)

c) prekrižati rubriko „kroatisch" ali „ungarisch" ali si izmisliti kakšen drug jezik!

Ob robu:

V nedeljo so se pojavili v Globasnici spet enkrat kladivarji in se hoteli znebiti svojih tiskovnih izdelkov, blaga, ki ne gre, kljub temu, da kladivarji napenjajo vse sile. Zato si skušijo pomagati s prodajanjem plagiata kakor zadnjo nedeljo. Bolj uspešna aktivnost (sicer ne tako glasna) bi bil seveda seminar, kjer bi kladivarji razpravljali o vzrokih, zakaj se vrste KPÖ vedno bolj krčijo.

Pred volitvami v Kmetijsko zbornico

V novembru bodo koroški kmetje imeli spet enkrat priložnost, da za prihodnjih pet let izvolijo svoje poklicno zastopstvo v deželi. Te volitve se bodo vendar bistveno razlikovale od dosedanjih tovrstnih volitev. Koroški deželni zbor je namreč letos poleti spremenil zakon o Kmetijski zbornici in z drugim zakonom, s „koroškim zakonom o kmetijstvu“ omejil pristojnosti zbornice na zgolj poklicno zastopstvo, področja pospeševanja kmetijstva pa je prisodil deželni vladi.

Pri prihodnjih volitvah poklicnega zastopstva koroških kmetov krajevni kmečki odbori in odbori okrajnih Kmetijskih zbornic ne bodo več voljeni. Nadomeščeni bodo z odbori oz. sveti, ki bodo imenovani po proporcu strank na osnovi zadnjih občinskih volitev in volitev v deželni zbor. Prihodnje volitve se bodo s tem omejile na izvolitev občnega zbora Kmetijske zbornice. V to v resnici edino kmečko zastopstvo v deželi bo voljenih 36 članov namesto dosedanjih 24. Volivni upravičenci bodo torej tokrat lahko izbirali le še med 36 zastopniki, medtem ko so doslej lahko izbirali med več sto kandidati v krajevni kmečki odbor in v pristojni odbor okrajne Kmetijske zbornice.

Čeprav ne gre drugače, kot pa priznati, da krajevni kmečki odbori, v veliki meri pa tudi odbori krajevnih Kmetijskih zbornic, zaradi centralnega dirigizma v strukturi deželnega kmečkega poklicnega zastopstva niso izčrpali možnosti, ki jim je bila prisojena po poslovniku Kmetijske zbornice, je vendar treba pribiti dejstvo, da bodo kmetje v prihodnje še veliko manj soodločali glede svojih lokalnih problemov. Odločali bodo organi, ki bodo sestavljeni na osnovi proporca med političnimi strankami, v kateri pa bodo kmetje kot gospodarsko socialna manjšina slabo zastopani.

To je ena plat politične igre s koroškimi kmeti, do katere bo prišlo po prihodnjih kmetijskozborskih volitvah. Z letom 1977 bo po koroškem zakonu o kmetijstvu prišlo do prenosa sedanjih pristojnosti zbornice na področju pospeševanja kmetijstva do nadaljnjega koraka v tej politični igri. Denar za pospeševanja kmetijstva bo deželna vlada sama razdeljevala. Možnosti sodelovanja in upoštevanja Kmetijske zbornice bodo odvisne od tega, v koliko bo deželna vlada po § 6 omenjenega zakona delegirala zbornici kot poklicnemu zastopstvu. Od sedanjega kadra strokovnjakov in uradnikov zbornice bo okroglo sedemdeset odstotkov dobilo novega delodajalca.

Te spremembe in z njimi povezana vprašanja je mogoče združiti v jedro, ki se glasi: kakšen pomen bo v prihodnje kmečko poklicno zastopstvo še imelo, če mu bo odvzeta finančna baza dežele? — To vprašanje je akutno tembolj, ker mora zbornica z zveznimi finančnimi sredstvi na področju pospeševanja kmetijstva postopati strogo po zadevnih smernicah in določilih ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo.

Odgovor na to vprašanje je enako lahek kot je težak. Lahek zaradi tega, ker krajevni kmečki odbori in odbori okrajnih Kmetijskih zbornic doslej svojih funkcij niso v potrebni meri izpolnjevali, težak pa zaradi tega, ker še nikakor ni jasno, kdo bo lokalne interese na področju kmetijstva pred zbornico in deželno vlado v resnici tolmačil, pa tudi zastopal.

Gledano z očmi naše narodne skupnosti je zaenkrat jasno samo eno: v občinskih in okrajnih kmečkih zadevah bo odločal krog ljudi, zbranih na osnovi proporca med strankami. Zaradi diferenciranega zadržanja pri zadnjih deželnozborskih volitvah v okrajnih kmečkih svetih Slovenci ne bodo zastopani. Zato gre sedaj za to, da bodo zastopani vsaj v občnem zboru Kmetijske zbornice. Pri tem je treba upoštevati, da bo pri volitvah v novembru izvoljenih 36 zborničnih svétnikov, medtem ko jih sedanji občni zbor šteje le 24. (bl)

Te volitve bodo pomembne tudi za koroške Slovence, saj so doslej tudi kandidirali za Kmetijsko zbornico in tudi uspeli. Skupnost južnokoroških kmetov ima v občnem zboru Kmetijske zbornice lastnega zastopnika.

Konsens proti „konsensu“

Prvega julija 1976 so avstrijske parlamentarne stranke po „intenzivnih in obširnih“ posvetovanjih, dosegle soglasje — konsens, ki je po mnenju kanclerja Kreiskega pogoj za „učinkovito rešitev problemov narodnostnih skupin“ v Avstriji. Na podlagi tega konsensa, ki v bistvu ni nič drugega kot kapitulacija socialnodemokratske stranke in njenega šefa pred nemškonacionalističnimi silami na Koroškem, na Gradiščanskem in v Avstriji sploh, so bili 7. julija sprejeti zakoni, ki bodo baje omogočili, na podlagi jezikovnega štetja — štetje resnično posebne vrste v sodobni praksi manjšinske zaščite — „popolno izpolnitev sedmega člena državne pogodbe tako po črki kot po duhu“.

„Zdaj gre za to, da bo duh, v katerem so bili zapisani ti zakoni, sprejeti od vseh treh strank v parlamentu, tudi pravilno razumljen,“ je voščilo zveznega kanclerja temu državnopolitičnemu konceptu na pot.

Voščilo, ki ga Slovenci in Hrvati — ker smrdi po metodah iz preteklosti, katere Avstrija do danes ni preživela, saj to jasno dokazujejo najnovejše ankete, po katerih velika večina Avstrijcev smatra manjšine za breme — odklanjajo.

Avstrijska vlada, ki je kapitulirala pred nestrpnostjo in velenemštvom, je sicer dosegla sporazum, konsens, z drugima dvema strankama v parlamentu, ni pa poskrbela, je bilo poudarjeno v Globasnici, za konsens Slovencev in Hrvatov.

Konsensu strank stoji nasproti konsens, enotna volja obeh narodnostnih skupin v Avstriji, da ne bosta podlegli mamilu deklarativnih obljub, uporen sklep vseh, „brez ozira na svetovni nazor, neoziraje se na to, ali smo duhovniki ali učitelji, delavci, kmetje, obrtniki ali uradniki, ali smo člani te ali one organizacije, vključen v to ali ono stranko,“ sklep, ki se glasi — b o j k o t!

Bojkot preštevanja — podprt od avstrijskih demokratov, od matičnega naroda in Jugoslavije — je edina pot, ki lahko vodi preko zmaličenja in osmešitve štetja posebne vrste k izničenju konsensa strank in potem prisili Dunaj k ponovnim pogovorom s Slovenci in Hrvati, k sprejemljivim rešitvam; k edinemu resničnemu konsensu.

Jaka Štular, Delo

ÖVP dela propagando za ugotavljanje z vrhunskimi funkcionarji Heimatdiensta

Večinske stranke so začele te dni s svojo propagando oz. z „pojasnjevanjem“ v zvezi z ugotavljanjem manjšine. Medtem ko socialisti svoje regularne sestanke prirejajo sedaj predvsem na dvojezičnem ozemlju, se ÖVP poslužuje pri svoji propagandi najvišjih funkcionarjev Kärntner Heimatdiensta in s tem uresničuje napoved šefa ultranacionalne koroške ÖVP Herberta Bacherja, ki je dejal, da se bo njegova stranka glede propagande posvetovala z Heimatdienstom in Abwehrkämpferbundom, če ne bi prišlo do skupne propagande treh strank. Če že ne prej, vsaj v tem trenutku je postalo jasno, da ima „rešitev“ treh strank tudi sanctus Heimatdiensta, da torej sporazum treh strank ni noben kompromis, ampak da so vlada in stranke docela klecnile na kolena pred to koroško stransko vlado.

Ena od prvih tozadevnih diskusijskih prireditev je bila v ponedeljek v neki kavarni v Celovcu, katero je priredila sekcija XII celovške ÖVP. „Državna pogodba in člen 7“ je bil naslov referata, govornik pa je bil podpredsednik Heimatdiensta dr. Valentin Einspieler, nekdanji poslanec ÖVP v koroškem deželnem zboru in zastopnik te stranke (in indirektno tudi Heimatdiensta) v Kreiskyjevi „študijski komisiji“, ki je izdelala potem ko jo je Kreisky napačno informiral, tudi načrt za preštevanje.

Tendenca celotnega referata je bila, takšen vtis so morali dobiti poslušalci, „čim manj Slovencev bo, tem bolj sigurna bo meja“. Einspieler je uvodoma gojil prastrah s tem, da je prikazal dva zemljevida, v nekaterih so zabeležena tudi slovenska imena vasi — poleg nemških.

Posebej je ležala v želodcu podpredsednika KHD Slovenska gimnazija. Dejal je, da je število slovenskih študentov v primerjavi s celotnim številom slovenskega prebivalstva previsoko. Toda Einspieler ni morda prišel na idejo, da so številke ljudskih štetij zanič, ne: dejal je, da je svojčas, ko je on, Einspieler, hodil v šolo, bil on edini gimnazijec v domači občini Bilčovsu, danes pa jih je 43. Najbrž bi smeli po Einspielerjevi logiki obiskati šolo le „domovini zvesti“ vindišarji in Nemci, s Slovenci pa naj bi ravnali tako, kot je zapovedal v drugi svetovni vojni Himmler otrokom izseljencev: „Rechnen, lesen, zähneputzen,“ da bi bili sposobni le za pomožna dela nemškemu gospodu.

Precej glavobola mu povzroča tudi napovedani bojkot koroških Slovencev pri štetju. Kot alternativo je Einspieler sprva predlagal, da bi šteli raje Nemce, toda potem ko je eden od diskutantov izrazil bojazen, da tudi Nemcev ne bi preveč našteli, kajti tudi Nemci nimajo preveč interesa, da bi se pustili šteti oz. da bi šli na volišče, razen tega je diskutanta skrbelo, da bi diferenco, to se pravi tiste Nemce, ki bi ostali doma, prišteli Slovencem. Einspieler je potem to tezo tudi opustil.

Podpredsednik KHD in agitator ÖVP je nato apeliral na vse zbrane, naj se zanesljivo udeležujejo štetja; on, Einspieler, bi celo predlagal obvezno udeležbo pri volitvah. Glede windischarjev je dejal njihov poglavar, so določila nejasna in se ne ve, ali ne bodo nazadnje prišteti k Slovencem. Obiskovalci so dobili vtis, naj bi se windischarji raje vpisali za Nemce.

Potrata pri reprezentiranju - in pri ugotavljanju manjšine!

Spor zaradi izdatkov pri reprezentiranju članov zvezne vlade je močno razburil tudi kanclerja: Kreiskyjev apel, naj ostali člani zvezne vlade bolj varčno razpolagajo s svojimi sredstvi, je sprva — predvsem v vprašanju neobhodno potrebnega števila uradnikov — naletel na gluha ušesa. Končno, potem ko so časopisi objavili razne konkretne in detajlirane številke, je kancler javno grajal celo finančnega ministra Androscha. Sicer porabi Kreisky za reprezentiranje največ sredstev, toda pri njem vsaj uvidijo, da ima tudi številne in vedno večje obveznosti, odkar se Dunaj razvija v središče in sedež svetovnih organizacij. „Ne pustim se terorizirati“, je nevoljno zaklical po zadnjem ministrskem svetu novinarjem, ki so stavili kritična vprašanja. Še bolj kakor pri reprezentiranju pa bi šef vlade mogel varčevati, če bi opustil ugotavljanje manjšine. Kajti preštevanje je povezano — v katerikoli obliki že — z ogromnimi stroški. Že same dnevnice volilnih prič znašajo okoli 50 milijonov šilingov. Ker je pri socialistih navada, da funkcionarji ta denar vrnejo strankini blagajni, je tudi eden od namenov in posledic štetja, da bo socialistična stranka napolnila svoje blagajne — na račun manjšine.

Profil - profilaksa

Ne moremo drugače umevati, da tudi našim časnikarjem včasih levi ali desni veter očala zamaže. Še bolj pa zagreni že tri tedne grobna tišina prizadetega, katera krepi mračne zgodbice med ljudstvom. Tokratno podtikavanje iz vrst Profila naj bi veljalo našemu neovrgljivemu izseljencu, borcu za pravice koroških Slovencev — Miklavževemu Hanzeju.

Dobesedno piše Profil štev. 37 z dne 7. septembra 1976:

„Man muß davon ausgehen, daß selbst die überwiegende Mehrheit der Slowenen (die ja mit der politischen Führung der Slowenen in einen Topf geworfen werden darf) im gegenwärtigen Kärntner Klima keinerlei Interesse haben kann, sich zur Minderheit-Zählung eine solche diskriminierende Ortstafel einzuhandeln.

So etwa hat der sozialistische (nationalbewußte) slowenische Bürgermeister von Ludmannsdorf Ogris bei Landeshauptmann Wagner deponiert, es wäre sein glücklichster Augenblick, wenn das (mehrheitlich slowenische) Ludmannsdorf keine zweisprachigen Ortstafeln erhält.“

To si je nedvomno, da je Hanzi podal to izjavo le kot „glücklicher“ Bürgermeister der deutschen Gemeinde in Ludmannsdorf, ker v drugih mislih bi mi gotovo zdaj svinčnik počil in tisti Profilovci gotovo vedo, da je Hanzi kot zastopnik Slovencev zdaj tako preobremenjen, da mu ni glücklich odgovoril, saj še ni imel časa, da bi tiste dvojezične napise, kateri so se čez noč priplazili na njegovo gostilno, dokončno zbrisal.

Zrno do zrna pogača, Hanzi se bo še gotovo oglasil, ko bo sezona minila in boste vi Profilovci debelo gledali. Jozi Pack, Kotmara vas

Kratke vesti

TERORISTI OBEŠENI

Sirski predsednik Assad je ukazal, naj javno obesijo tri teroriste, ki so preživeli napad na hotel Semiramis v Damasku, kjer so vzeli v svojo oblast 90 talcev — hotelskih gostov. Sprva je bilo štiri teroristov: poglavarja pa so ustrelili sirski vojaki, ki so na predsednikov ukaz napadli hotel, ker Sirija ni bila voljna pogajati se o izpustitvi 33 v Siriji priprtih teroristov. Pri osvoboditvi talcev je padlo 4 vojakov, teroristi pa so ustrelili 4 talcev, 33 hotelskih gostov pa ranili. Predsednik Assad je teroriste pustil javno obesiti, tisoči radovedneže so „občudovali“ 24 ur mrliče na vislicah. Pred usmrtitvijo pa so teroristi dejali, da pripadajo skupini „Črni junij“ ter da ravnajo po naročilu „el fatah“. Le-ta se je prav tako kot PLO distancirala.

KISSINGER SE JE POGAJAL ZAMAN

Ameriški zunanji minister Henry Kissinger se je očitno pogajal zaman: enkrat več je Kissinger pet minut pred dvanajsto hotel rešiti svoj ugled tudi preko volitev in odletel v Rodezijo ter Južno Afriko. Predvsem z rodezijskim predsednikom Smithom se je pogajal o načrtu, ki predvideva, da belci tekom dveh let oddajo oblast postopoma črncem v roke. Pet afriških držav, Sambija, Tanzanija, Botsvana, Angola in Mozambik je po dvodnevni konferenci izjavilo, da je Kissingerjev načrt nesprejemljiv. Predvsem Mozambik je zahteval revolucijo po rodezijskih gverilcih. V Rodeziji vlada trenutno 270.000 belcev nad 6 milijoni črncev.

V NEDELJO VOLITVE V ZRN

V Zvezni republiki Nemčiji bodo v nedeljo volitve v Bundestag. Opazovalci pričakujejo, da bo rezultat zelo pičla zmaga ali za dosedanjo koalicijo SPD/FDP ali za CSU/CDU. Razni instituti pridno poizvedujejo mnenje poprečnega prebivalstva ZRN, točna prognoza pa je predvsem sedaj — tik pred volitvami — nemogoča. Propaganda je, kar se tiče besednega zaklada, bolj agresivna kakor v Avstriji. Nekaj časa je izgledalo, da bo Lockheed-škandal vplival tudi na nemški volilni boj: kajti Franz Josef Strauß, šef ultrakonservativne CSU na Bavarskem, je bil nekdaj obrambni minister in so ga bivši nastavljenci Lockheeda dolžili, da je tudi on vzel denar — podkupnino. Franz Josef Strauß pa je tudi v ostalem negativna propaganda za krščanske demokrate: kajti SPD vedno zopet opozarja, da je kandidat za kanclerja krščanskih demokratov Helmuth Kohl pravzaprav pod copato Strauba. Pohl gradi v volilnem boju predvsem na svojo priljubljenost in na dober oseben stik z volilcem, dosedanji kancler Schmidt, ki je to funkcijo dobil po odstopu Willyja Brandta, pa more beležiti zase predvsem vzgledno gospodarsko politiko, s katero je premostil dobo recesije.

SZ: JE PILOT BELENKO PRIJET V ZDA?

Na tiskovni konferenci v Moskvi sta žena in mati Viktorja Belenka, ki je zbežal v zahod s sovjetskim vrhunskim letalom tipa Mig 25, dolžili Japonsko in ZDA, da so moža oz. sina s silo zadržali na Japonskem in ga neprostovoljno poslale v ZDA, ki ga prav tako ne izpustijo. V resnici, tako sta dejali obe ženski, je moral Belenko v sili pristati na Japonskem. Prav tako je Belenko po njihovih besedah v resnici patriot, zastopnik zunanjega ministrstva SZ pa je zagotovil, da Belenka ne bodo kaznovali, če bi se vrnil. Belenko sam pa medtem v ZDA pridno pripoveduje o lastnostih Mig-a 25, ki ima med drugim izrazito slab pospešek, nekaj, kar druga vrhunska letala nimajo.

Govor predsednika NSKS dr. Matevža Grilca na manifestaciji v Globasnici:

Rešitev z nami, ne mimo nas ali preko nas!

Koroški slovenski pesnik Valentin Polanšek je zapisal pred 20 leti o koroških Slovencih: „Vstani in se brani / če si res sin svobodoljubnega očeta! Glasno zakliči v svet: / kdo se je tako prevzel / da nas bi rad preštel? / Saj nismo v gosteh / na teh koroških tleh . . . !“

Da, mi koroški Slovenci nismo gostje na naši zemlji. Stoletja že prebivamo tukaj in imamo zato isto pravico do narodnostnega življenja, kakor naši nemški sodeželani. Ni pa to samo moralna pravica, ampak pravica, o kateri govorijo danes mednarodni dokumenti in konvencije za zaščito narodnih manjšin, pravica, ki je nedvoumno zapisana v členu 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955.

Ni le naša pravica, ampak tudi naša trdna volja; trdna volja živeti v Avstriji kot enakopravni državljani. Ne bomo zatajili naše materine besede, ne bomo zatajili našega naroda in ne mislimo se asimilirati, četudi tako asimilacijo želijo nekateri avstrijski politiki, ki še niso spoznali, da so narodne skupnosti obogatitev za vsako državo.

Te naše trdne volje tudi ne morejo zatreti zadnji ukrepi avstrijskih oblasti. 7. julija t. l. so namreč v avstrijskem parlamentu sklenili proti volji koroških Slovencev tri zakone: tako imenovani zakon o pospeševanju manjšin, novelo k zakonu o ljudskem štetju in spremembo zakona o prevedbi plač. Koroški in avstrijski politiki smatrajo te zakone kot vzgled ureditve manjšinskega vprašanja za Evropo. Tako govorjenje je do skrajnosti demagoško in farbanje avstrijske in mednarodne javnosti. Če si te zakonske ukrepe ogledamo, moramo ugotoviti, da ne morejo biti izpolnitev člena 7, da pa se naj pravice koroških Slovencev nadalje krčijo, krčijo do uradne likvidacije slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Zakon o pospeševanju manjšin je izključno programatična izpoved brez vsebine. Dokončno rešitev perečih vprašanj prepusti ta zakon v celoti poznejšim odredbam zvezne vlade, katere naj bi šele ugotovile, katere narodne skupine so v Avstriji, kje naj se postavijo dvojezični napisi, pri katerih uradih bomo smeli uporabljati tudi slovenščino itd. Vsebina teh odredb pa je odvisna od rezultata ugotavljanja manjšine, od številčne moči dotične narodne skupnosti — podlaga vsakega reševanja je torej ugotovitev številčne moči v posameznih pokrajinah.

Zato pa so istočasno novelirali zakon o ljudskem štetju in napovedali to štetje za 14. november 1976. Tako hočejo ugotoviti tiste občine, v katerih živi še preko 25% tistih koroških Slovencev, ki do danes niso klonili nemško-nacionalističnemu pritisku in bi se še upali deklarirati za pripadnike narodnostne skupnosti.

S spremembo zakona o prevedbi plač so nam zadali nov udarec na področju šolstva, ki itak ne ustreza potrebam manjšine. Do danes je moral namreč vsak vodja dvojezične šole imeti tudi izpit iz slovenščine, od slej naprej pa bo lahko postal vodja dvojezične šole tudi nekdo, ki ne obvlada slovenskega jezika.

In take zakonske ukrepe propagira, dragi rojaki, Avstrija kot vzgledne za Evropo, kot uresničitev določil člena 7 avstrijske državne pogodbe. V resnici pa je to jasna enostranska revizija državne pogodbe, v resnici je to eksekucija smrtne obsodbe nad slovenskim narodom, katero so izrekle nemškonacionalne in nacistične sile in katero danes izvaja vlada v smislu in po volji teh mračnjaških sil. Pribijam, in tega se mora zavedati sleherni koroški Slovenec, da nameravajo avstrijske oblasti rešiti naše vprašanje pod geslom: „Popolna ureditev je smrt“, je narodna smrt koroških Slovencev. Ne dramatiziram, dragi rojaki! Vedeti namreč moramo, da daje zakon o ljudskem štetju tudi možnost ponovnega preštevanja, ki se lahko izvede samo na Koroškem. Zato bodo navalili vso propagando v prihodnjih letih na tiste občine, v katerih bi ugotovili 14. novembra še preko 25% pripadnikov slovenske narodne skupnosti. Pritisk bi trajal do ponovnega preštevanja v tako preostalih občinah tako dolgo, da bi koroških Slovencev uradno ne bilo več in bi s tem po mnenju Avstrije prenehala veljati določila manjšinske zaščite, predvsem tudi državne pogodbe.

Vladni in strankarski krogi nas hočejo na vse mogoče načine prisiliti, da bi sprejeli tako dokončno rešitev, da bi klonili pod tem vsestranskim pritiskom. Spomnimo se le dogodkov v Škocijanu, ko je dosegel teror žandarmerije proti naši mladini višek z namenom zlomiti njihovo samozavest. Vsak dan smo priča umazanih poskusov razdvojiti koroške Slovence, smo priča difamiranja naših funkcionarjev, da bi jih na ta način očrnili v očeh slovenskega ljudstva. Našim centralnim organizacijam odrekajo pravico zastopanja slovenskih interesov, češ da je to samo peščica radikalistov, pri čemer pa da večina koroških Slovencev podpira itak vladno politiko. Ugledni avstrijski politiki dajejo izjave v smislu nemškonacionalnih krogov in porivajo nas koroške Slovence v izolacijo.

Bomo klonili temu pritisku? Ne, nikakor ne! Proti tem poskusom uničenja naše narodne skupnosti se bomo odločno uprli, uprli z vsemi sredstvi. Čas je usoden. In, če se bomo uprli tem naklepom danes, bomo zasigurali obstoj našega naroda tudi bodočim rodovom.

Ker vemo, za kaj gre, bomo to ljudsko štetje posebne vrste 14. novembra dosledno bojkotirali. Avstrijska vlada ne bo v stanu, razbrati iz tega štetja rezultatov, ki si jih želi. To pa je tudi naša moč, naša moč dokazati, da so s sklepom teh treh zakonov naredili račun brez krčmarja, naša moč dokazati, da je možno izvajati zakone le s pristankom nas prizadetih, da je možno rešiti koroško vprašanje le v dogovoru z nami. Mi najbolje vemo, kakšna rešitev nam najbolj ustreza, mi sami najbolje vemo, kakšni pogoji morajo biti dani, da bo zasiguran naš obstoj in razvoj, mi se zavedamo dejstva, da so v členu 7 zapisane naše pravice in ne pravice večinskega naroda. Avstrija mora izpolniti te mednarodne obveznosti in ni naš problem, kako to vskladi s strankarskim oportunizmom.

14. novembra je za nas odločilen dan. Dan, na katerem bomo dokazali našo nezlomljivo življenjsko voljo, povedali bomo svetu, da smo pripravljeni se boriti za naše pravice, da nismo lutke, ampak člani naroda, ki hoče odločati sam o svoji usodi. Vsak izmed nas se mora vključiti v to kampanjo proti ugotavljanju manjšine, vsak izmed nas mora točno vedeti, kaj bo tisti dan napravil z listkom, z glasovnico. Ne bom danes natančneje govoril o tehničnem postopku, kajti to bi olajšalo protipropagando. Zato smo imeli in bomo še imeli krajevne sestanke, kjer bomo točno skupno določili, kako bomo postopali v tej ali oni občini, v tem ali onem kraju, tako da bomo kar najbolj efektivno prikazali absurdnost take namere.

Naš cilj pa so ponovni pogovori z avstrijsko vlado, naš cilj je končno doseči rešitev z nami in ne proti nam in preko nas. Če bodo namreč rezultati tega ljudskega štetja neuporabni, potem se bo morala vlada pogajati z nami o spremljivi rešitvi; to smo vedno zahtevali in to zahtevamo z vso odločnostjo tudi danes.

Smo dovolj močni za to preizkušnjo? Mi smo! Skupno moramo zastaviti vse sile, neoziraje se na svetovni nazor vsakega posameznika, neoziraje se na to, ali smo duhovniki ali učitelji, delavci, kmetje, obrtniki ali uradniki, ali smo člani te ali one organizacije, vključeni v to ali ono stranko. Vsak, ki mu je obstoj našega naroda pri srcu, se bo z vso vnemo zavzel za ta naš cilj v zavesti, da bomo s takim skupnim nastopom tudi uspeli. Strnjeno bomo stali za našimi voditelji, pa naj jih poskušajo še tako onemogočiti, ne bomo se dali izigravati enega proti drugemu. Mi, ki smo vaši izvoljeni predstavniki v centralnih organizacijah, dobro vemo, zakaj gre in mi rabimo ravno v tem težkem času vaše zaupanje in podporo.

Z veseljem danes ugotavljamo, da v tej naši borbi nismo sami. Vedno večje je število avstrijskih demokratov, ki z vso vnemo podpirajo naše težnje. Po vsej Avstriji se ustanavljajo solidarnostni komiteji, ki opozarjajo Avstrijce na nevzdržno stanje narodnostnih skupin v Avstriji. Za nami stojijo domala vse evropske manjšine, kar vidimo dokumentirano tudi na današnji prireditvi. V državi našega matičnega naroda, v SFR Jugoslaviji, imamo močnega zaveznika, uglednega po vsem svetu, katerega zastopniki opozarjajo svetovno javnost na nerešen problem koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Dnevno doživljamo to podporo vseh narodov Jugoslavije, ki nas krepi v upanju, da bo morala Avstrija končno upoštevati te nepreslišne opomine mednarodne javnosti.

Zato kljub težkemu položaju, v katerem živimo danes koroški Slovenci, nimamo nobenega vzroka, da bi obupali. Preživeli smo že težje čase in bomo preživeli tudi ta naskok na naše pravice in na življenje našega naroda. Zgodovina kaže, da je pravica tista, ki končno mora zmagati, včasih tudi po čudnih poteh, nad krivičnim postopanjem. In v to pravico mi koroški Slovenci trdno zaupamo.

Dr. Franci Zwitter: napačne trditve vlade!

V teh dneh smo slišali, da hočejo zvezna in deželna vlada ter vse v parlamentu in koroškem deželnem zboru zastopane stranke izvesti zlasti na ozemlju, kjer avtohtono živimo Slovenci, intenzivno pojasnjevalno kampanjo o tako imenovanem zakonu o pravnem položaju narodnih skupnosti in o noveli zakona o ljudskem štetju, ki omogoča poizvedbo o materinem jeziku. Kakor napovedujejo, bodo izvedli kampanjo do zadnje najmanjše vasi in imamo v prihodnjih tednih do 14. novembra pričakovati pravi naval agitatorjev in pojasnjevalcev iz vseh političnih taborov od vladne stranke do ÖVP in FPÖ. Za vse te stranke smo naenkrat postali koroški Slovenci zanimivi; naenkrat nas hočejo prepričati, da naj se izjasnimo za Slovence; na mah vedo, da bi nas osrečili s svojo zamislijo o rešitvi našega vprašanja, za zadnjo našo vas, čeprav jim baje drugače ni poznano, kje Slovenci živimo in koliko nas je!

Zato služi tudi ta naš zbor v prvi vrsti pojasnjevanju in presoji zakonov, ki jih je avstrijski parlament sklenil dne 7. julija 1976 baje v korist narodnih skupnosti in še posebej za uresničitev še neizpolnjenih določil člena 7 državne pogodbe. To pojasnjevanje z naše strani je potrebno tem bolj in ne le potrebno, temveč je naša dolžnost, ker se je vsaj med demokratičnimi in olikanimi narodi že uveljavilo spoznanje, da je v prvi vrsti pravica prizadetega, da presodi, kaj mu koristi in kaj mu škoduje. Na to načelo smo opozorili že v svoji prvi spomenici, na žalost brez uspeha, ker je avstrijski zakonodajalec do sedaj vse zakone, ki se tičejo nas in naših pravic, sklenil brez nas in mimo nas.

To velja tudi za vse dne 7. julija 1976 tega leta sklenjene zakone, čeprav smo bili koroški Slovenci do zadnjega pripravljeni, da skupaj z eksperti najdemo sporazumno pragmatično rešitev in smo pristali na kompromise, ki jih skoraj ni mogoče več zagovarjati in mejijo že na mejo dopustnega.

Na to opozarjam, ker vlada spet trdi, da smo koroški Slovenci odklanjali razgovore, da bi prepričali svetovno javnost o korektnosti svojih ukrepov in zlasti ugotavljanja, ki je tudi za demokratični svet nerazumljiva oblika reševanja življenjskih vprašanj narodne skupnosti. Zato se tudi vlada sama vse bolj zaveda problematičnosti tako imenovanega „preštevanja posebne vrste“, ki ni le edinstvena do sedaj še nikjer v svetu uporabljena oblika reševanja narodnostnih vprašanj, marveč spričo enostranske delne revizije državne pogodbe, kar dejansko je, tudi silno nevarna in končno spričo zgodovinskega duhovnega in fizičnega pritiska na našega človeka potom šolsko-kulturne, gospodarsko-socialne in družbeno-politične diskriminacije za nas absolutno nesprejemljiva, ker nikdar ne more prikazati našega dejanskega števila, ki naj bi po zamisli vlade in zakonodajalca služilo kot osnova za reševanje naših življenjskih vprašanj.

Če upoštevamo še današnji pritisk, kakor je prišel in v zadnjih dneh ponovno prihaja do izraza v šolskih štrajkih, v tako imenovanem „Ortstafelsturmu“ leta 1972, v paramilitarističnih pohodih nemških nacionalističnih organizacij in zlasti v nedemokratičnih samovoljnih policijskih ukrepih proti pripadnikom naše narodne skupnosti, kakršnih smo bili vajeni le v nacistični dobi, potem za nas ni druge alternative, kakor da se ugotavljanju naše številčne moči upremo.

Zato se ne damo preštevati in se bomo dne 14. novembra takemu načinu reševanja življenjskih vprašanj uprli in štetje bojkotirali.

Bojkot pa pomeni,

- da bomo 14. novembra pri poizvedbi našega materinega jezika označili kot svoj materini jezik kakorkoli že, in kakršnokoli danih možnosti prekrižali, samo ne slovensko,
- ali pa bomo glasovali neveljavno,
- ali pa bomo ostali enostavno doma.

Dr. K. Traar: Wühlarbeit des KHD wurde honoriert!

Die am 14. November beabsichtigte Minderheitenfeststellung soll anscheinend dazu dienen, jahrzehntelange Wühlarbeit und Hetze des Kärntner Heimatdienstes auch offiziell zu legitimieren — ich bin fast versucht zu sagen, zu honorieren.

Die beabsichtigte Minderheitenfeststellung soll nach dem Verständnis der dafür Verantwortlichen anscheinend auch dazu dienen, die „Endlösung“ in der Minderheitenfrage herbeizuführen.

Wie ist es denn anders zu erklären, daß Personen, die in Oberkrain während der faschistischen Gewaltherrschaft eine rigide Germanisierungspolitik betrieben, nach dem Krieg hohe Posten in Kärnten bekleide(te)n und die Basis für die derzeitige Minderheitenpolitik legten.

Wie ist es denn weiters zu erklären, daß eine Organisation wie der Kärntner Heimatdienst, in Fragen Minderheiten in unserem Lande die Rolle einer Nebenregierung spielen kann.

Das Wort des Kärntner Heimatdienstes wiegt in Kärnten schwer! Um seine Gunst buhlen nicht nur Politiker verschiedener Couleur, auch die Exekutive, wie es nach den Ereignissen in St. Kanzian im August dieses Jahres scheint, kann sich seinem Einfluß oder seinem Druck nicht entziehen.

Aber liebe Freunde, laßt uns hinterfragen, worauf die Stärke des Kärntner Heimatdienstes basiert.

Die Antwort ist leicht zu geben. Lehrer, Angehörige der Exekutive, Parteimitglieder und vor allem Politiker in wichtigen Positionen des öffentlichen Lebens sind Mitglieder des Kärntner Heimatdienstes bzw. sympathisieren mit ihm. Deshalb sollen wir uns keinen Illusionen hingeben. Die minderheitenfeindliche Politik der Bundesregierung ist nicht nur das Resultat wahltaktischer Überlegungen, sondern trägt vielmehr einem echten Anliegen deutsch-nationaler Kreise in der Kärntner Politik und Wirtschaft Rechnung.

Deshalb lautet unsere Forderung, die immer wieder öffentlich und mit Nachdruck vertreten werden muß:

Die Mitgliedschaft bei einer Partei, die sich als eine demokratische versteht, und beim Kärntner Heimatdienst sind unvereinbar!

Die Geschichte hat gezeigt, es gilt, den Faschismus schon in den Anfängen zu wehren.

Die Stärke des Kärntner Heimatdienstes rührt nicht zuletzt daher, daß viele einflußreiche Persönlichkeiten in Wirtschaft und Politik seine Mitglieder sind.

Liebe slowenische Freunde bedenkt, Ihr seid nicht um fünfzig Silberlinge, sondern um Wählerstimmen an die Deutschnationalen verkauft worden!

Auch wenn der eine oder andere unter Euch empört über diese Entwicklung in Kärnten in jedem Deutschsprachigen nur einen Feldner sieht, dann möchte ich auf die Solidaritätskomitees verweisen. Ihr wie wir bekennen uns uneingeschränkt zur österreichischen Demokratie!

Pismo bralca:

GEDANKEN ZUR MINDERHEITENFESTSTELLUNG

Der 14. November 1976, jener Tag, an dem in Österreich die „Volkszählung besonderer Art" durchgeführt wird, rückt langsam näher. Besonders in Kärnten, aber auch im Burgenland wissen die Menschen um Sinn und Zweck dieser Sprachenwahl, wobei vor allem für Kärntens Slowenen und die Burgenlandkroaten dieser Tag eine besondere Entscheidung abverlangt. Sie sind die eigentlich Betroffenen und wegen ihnen kommt es auch zu dieser Sonderzählung.

Um bei Kärnten zu bleiben! Es soll, deutsch-nationale und rechtsextreme Kreise forderten dies seit vielen Jahren, nun ermittelt werden, wieviele Slowenen noch Slowenen sein wollen, nachdem man das einer beachtlichen Zahl, besonders seit 1920, bereits ausgetrieben hatte. Der selbstbewußte und hartnäckige Restbestand einer 1880 noch 103.000 Mitglieder zählenden Volksgruppe im Lande Kärnten, soll sich nun in einer extra Sprachenwahl, sprich Minderheitenfeststellung, bekennen. Seit den Ausschreitungen deutsch-nationaler Fanatiker gegen ein rechtskräftig beschlossenes Bundesgesetz, im Herbst 1972, scheinen die drei im Landtag und Parlament vertretenen Parteien bemüht zu sein, allen Forderungen jener nationaler Kreise zumindest entgegenzukommen.

Sie haben daher vermutlich auch ein Interesse daran, daß sich die Angehörigen nationaler Minderheiten an der Sprachenermittlung, die diesmal einem Volkstumsbekenntnis gleichkommt, beteiligen. Das die Parteien bzw. ihre Vertreter dem deutsch-nationalen Druck nachgegeben haben, daß sie sich quasi von jenen Leuten, die im Lande Politik machen, bzw. diese in der Volksgruppenfrage diktieren, vorschreiben lassen, was und wie etwas zu vollziehen sei, werden sie nicht zugeben.

Man wird andere Argumente finden, um die Slowenen an die Wahlurnen zu bringen, während bestimmte Parteipresseorgane sich schon lange darin üben, den Slowenen ihre Vertretungen als schlechte Führungsspitzen hinzustellen, also vermutlich darauf abzielen, über einen Bruch zwischen den Slowenenfunktionären und den einfachen Slowenen, die Volksgruppe weiter zu zerrütten! Eine relativ kleine Volksgruppe (gemessen am Mehrheitsvolk) ohne Führungsspitzen, wäre aber vermutlich bald am Ende!

Die Slowenen sollten aber auch bedenken, daß es bei der Zählung am 14. November 1976 nicht allein um die zweisprachigen Ortstafeln geht und sie sollten diesen Tafeln nicht mehr Gewicht beimessen, als sie verdienen. Denn von zweisprachigen Tafeln allein kann eine Volksgruppe nichts herunterbeißen, kann sie nicht überleben. Das wichtigste Anliegen jeder Volksgruppe ist wohl die Schule und das wußten deutsch-nationale Kreise schon 1958 und das wissen sie auch heute, was z. B. immer wieder auftretende Angriffe auf das Bundesgymnasium für Slowenen beweisen.

Ich bin mir daher sicher, daß diese Leute nach der Zählung, ihren Kampf gegen den zweisprachigen Unterricht und vor allem gegen das Slowenische Gymnasium, wieder aktivieren werden, wobei ihnen ein für die Slowenen ungünstiges Zählergebnis sehr willkommen wäre.

Und da bin ich bei jenem Punkt angelangt, der mir zu denken gibt, in erster Linie aber jedem Slowenen zu denken geben sollte. Selbst Slowenen rechnen damit, daß trotz der Boykottaufforderung beider Slowenenorganisationen ein Teil der Volksgruppe, aus welchen Gründen immer, als Slowenen an der Ermittlung teilnehmen wird. Was, wenn dabei angenommen nur 2000, vielleicht auch 3000 Slowenen aufscheinen, der Staat diese Anzahl als Grundlage nimmt, und sich die Deutsch-Nationalen an dieser Zahl verbeißen, was als sicher angenommen werden kann? Wäre da nicht ein Er-

(Dalje na 5. strani)

Globaška folklorna skupina v Portorožu

Letos se je globaška folklorna skupina že tretjič odzvala povabilu mariborskega sindikalnega sveta, da bi prišli v dom, ki ga ima v Portorožu. Tako se nas je v petek, 3. septembra, zgodaj zjutraj odpravilo devetnajst članov naše folklorne skupine proti morju.

Peljali smo se s Sienčnikovim avtobusom iz deževne Koroške v sončni Portorož, ob sinjem Jadranu.

Po srčnem sprejemu smo se hitro seznanili z ostalimi prebivalci doma, tako da je nastalo kaj kmalu pravo prijateljsko ozračje. Prve dni nam je vreme malo nagajalo, tako da smo si ob tej priliki lahko ogledali Portorož in Piran, kjer nam je najbolj ugajalo razburkano morje, ki se je z ogromnimi valovi zaletavalo v skalovje ob obali. Ogledali smo si znamenitosti teh mest, ter vtaknili svoje nosove tudi v to ali ono trgovino, kamor nas je vabilo blago vseh vrst. Tretji dan se nam je končno nasmejalo sonce. Odslej smo vsaj lahko ves ljubi dan, ter še naslednje tri, prebili na plaži ob vročem soncu in topli morski vodi. Po treh dneh, ko nas je sonce že dovolj opeklo in je voda postala preslana, smo se podali v Koper, kamor nas je zvabilo prekrasno staro mesto, da si ga ogledamo.

Vsak dan pa smo imeli zvečer plesne vaje, da bi se še bolj usposobili v tej veščini, hkrati pa smo se učili novih.

Zadnji večer, na zaključni prireditvi — na plesni zabavi —, smo pokazali ostalim, koliko že znamo in kaj smo se naučili.

Težko je bilo potem slovo od morja in ljudi v soboto, 11. septembra, ki so nas tako gostoljubno sprejeli, se pozanimali o našem stanju tu na Koroškem in nam dejali, da smo prihodnje leto zopet dobrodošli gostje.

Po tej poti se moramo zahvaliti tudi KD Globasnica in njegovim neutrudnim delavcem, ki so nam pripravili te prelepe dneve!

Čisto na desni voditeljica folklorne skupine Tilka Markitz

Pasijon v Št. Janžu v Rožu

Uprizoritev „Škofjeloškega pasijona" v Št. Janžu dne 12. in 19. septembra je versko-kulturni dogodek, o katerem z veseljem poročamo in to tembolj v času, ko je sicer vse narodno življenje naravnano v boju za obstanek.

O pasijonskih igrah na splošno in še posebej o „Škofjeloškem pasijonu" je „NT" že poročal v 36. številki. Znan nam je Drabosnjakov pasijon, ker smo ga že nekajkrat slišali v celovškem radiu (šentjakobska igralska skupina pod vodstvom V. Zaletela). Ta bi bil danes vsaj odrsko težko uprizorljiv.

Poznamo pa še več slovenskih pasijonov. Gregorin-Tominčev „Pasijon" so pred vojno velikokrat igrali v ljubljanski „Drami", po deželi pa preprostejši „Slovenski pasijon", ki ga je v 16. slikah priredil prof. Niko Kuret in so ga letos uprizorili Slovenci v Buenos Airesu v Argentini. Na Koroškem sta rajna g. župnik Sekol in Cirgojev oče v Globasnici priredila pasijon, ki so ga igrali prvič l. 1939 in nato zopet čez 20 let.

Pasijoni izhajajo iz srednjeveških misterijev, ki so skušali v dramski obliki ljudem posredovati temeljne verske resnice ali evangeljske prilike. Ljudje so bili nepismeni in so sveto pismo „brali" ne v knjigi, ampak v nazorni igri (biblia pauperum — sveto pismo ubogih). Najbolj znan, vedno znova uprizorjen je misterij Slehernik — Jedermann. Najvažnejša verska resnica in tudi najbolj dramatsko zanimiva je naše odrešenje po Kristusovem trpljenju in smrti. Zato so prav te pasijone največkrat v različnih oblikah uprizarjali.

Toda ne le v zaničevanih starih, „temnih" časih, ampak tudi v novem, prosvetljenem času jih še vedno uprizarjajo. Svetovno znane so pasijonske igre v Oberammergau-u na Bavarskem, ki jih z uspehom uprizarjajo že tristo štirideset let. V Avstriji pa so prav letos zopet v Šmarjeti na Gradiščanskem skozi vse poletje igrali pasijon na prostem v rimskem kamnolomu, kjer je 3500 sedežev.

„Škofjeloški pasijon" je pred leti uprizorilo tudi Slovensko narodno gledališče v Trstu, torej poklicno gledališče, z vso umetniško in tehnično močjo.

Pasijon v Št. Janžu je prav nekaj posebnega. Ohranil je prvotno zasnovo ne le v besedilu in 14 slikah, ampak je premišljevanje ob prizorih in ne le „igranje". Pristno ljudska igra je v sodelovanju vseh, igralcev in gledalcev. Bila je to prireditev farnega občestva, kjer so se vsi vključili v dogajanje: igralci na odru, cerkveni zbor in ljudstvo z molitvijo rožnega venca in ljudskim petjem. Prizore je povezoval cerkveni zbor z vsebinsko odgovarjajočimi pesmimi in se je eno prelivalo v drugo. Pasijon je bil v cerkvi, kar je povečalo resnost in pomembnost dejanja.

Režiserja g. Jože Vošnjak in Hanzi Weiss sta uporabila še sodobno tehniko, kar je bilo v starih časih nemogoče in kar je bilo res izredno in posrečeno: Namesto kulis so v ozadju bile barvne slike. Diapozitivi iz Jeruzalema, kraja trpljenja, so vsak prizor postavili v svetopisemsko okolje in tako so tudi slike pojasnjevale in „govorile". Vse to je pripomoglo, da je bila uprizoritev res pravo doživetje, globoko in prijetno. Dokaz za to je, da je vladala ves čas v cerkvi sveta tišina in zbranost, razen seveda tedaj, ko je vse ljudstvo zagrabilo s pesmijo.

Pasijon sta zasnovala in režijsko oblikovala g. župnik in Hanzi Weiss, prvi igralsko, drugi tehnično in je tudi urejeval razsvetljavo, bistveno važno za duhovno igro. Velika župnijska cerkev je zelo primerna za množico, oder in veliko ozadje za barvne slike in je zelo akustična. Prav zato bi bilo težko gostovati v drugih krajih.

Cerkveni zbor je vodil učitelj Erik Užnik izvrstno, da je bilo že petje samo koncert in užitek. Na orglah ga je spremljal g. prof. dr. Anton Feinig iz Sveč, priznan muzik in pevec in je v zboru bil tudi solist.

Posrečeno in slovesno so med prizori učinkovale fanfare, pri prvi uprizoritvi originalno, pri drugi žalibog le na zvočni trak posnete.

Če naj velja, da je pasijon priredila farna skupnost, četudi pod imenom farne mladine, namenoma ne ocenjujem posameznih vlog. Saj je ves „kolektiv", vsa igralska družina z zborom pohvale vredna. Vsi so se zelo potrudili in storili so več kot smo pričakovali. Zlasti mladina je vneto zagrabila in rada sodelovala in tako rešila čast mladine. Če pomislimo, da je pri pasijonu sodelovalo čez petdeset ljudi iz majhne fare, potem čestitamo vsem sodelujočim in župniji.

Škoda da že pri prvi predstavi niso zaključili pasijona tako kot pri drugi: s Kristusovim vstajenjem. Vstajenje bistveno spada k trpljenju in smrti. Z zmagoslavnim občutkom ob trikratni aleluji, ob skupni pesmi „Jezus naš je vstal od smrti" in ob mogočnih akordih orgel smo zapustili posrečeno, doživeto in kulturno bogato prireditev žive šentjanške fare.

Pasijon bodo verjetno ponovili v postnem času. V. Z.

Štirje fantje muzikantje

Gostuje: Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice
Režija: Boštjan Vrhovec

- petek, 1. oktobra 1976, ob 14. uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu
  Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Št. Jakobu v Rožu
- sobota, 2. oktobra 1976, ob 13. uri v farni dvorani v Selah
  Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo „Planina" v Selah
- nedelja, 3. oktobra 1976, ob 10.30 v farni dvorani v Železni Kapli
  Prireditelj: Otroška mladina v Železni Kapli
- nedelja, 3. oktobra 1976, ob 14.30 v farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku
  Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu pri Pliberku

Na to izredno mladinsko predstavo vabimo otroke in starše!

PRIREDITVE

IZLET PO SLOVENIJI

Prireditelj: SPD „Jepa" — Loče ob Baškem jezeru
Čas: nedelja, 14. novembra 1976
Odhod: ob 6. uri zjutraj iz Loč
Prijave: Jožko Wrolich, 9582 Loče, tel. 0 42 54 - 21 42

MOLITVENI SHOD

ZA DUHOVNIŠKE, REDOVNIŠKE IN MISIJONSKE POKLICE

v sredo, 13. oktobra 1976, v Galiciji

Spored:
Ob 18.00 rožni venec
ob 18.30 somaševanje

Pridiguje kancler msgr. Mihael Krištof
nato pete litanije in evharistični blagoslov

Med shodom je spovedna priložnost

ROMARSKO POTOVANJE V RIM IN NEAPELJ

od sobote, 9. oktobra, do petka, 15. oktobra 1976.
Prijave sprejema Dom v Tinjah, 9121 Tinje-Tainach, do 8. oktobra dopoldne. Telefonično 0 42 39 / 642.

ČESTITAMO!

Za ravnatelja glavne šole v Železni Kapli je bil imenovan Poldej Cvelf, doma v Nonči vasi, do sedaj učitelj na glavni šoli v Pliberku. Navdušenemu pevcu (kot steber pri basistih poje pri MPZ „Edinost" ter pri „Gallusu") čestitata tudi NSKS in „nt"!

Krištanovi materi v slovo

Dne 25. septembra smo na šmihelskem pokopališču pokopali 82 let staro Krištanovo mater. Na grob jo je spremljalo 6 duhovnikov in velika množica žalnih gostov. G. dekan Srienc je v svojem govoru zelo pohvalil vrline te kmečke žene. Živela je verno in tako vzgojila svojo družino in dajala sosedom in fari dober zgled.

Doma je bila pri Belmaherju v Dobu. Pred 55 leti je prišla za „mlado" h Krištanu na Blato. Ker so bile gospodarske razmere v tem času za kmete slabe, je mož dal kmetijo v najem in šel med delavce. Šla je za njim in živela v neki podstrešni sobi. Rodila mu je tri otroke in jih v težavnih razmerah vzrejala. Vleklo jo je nazaj na možev dom, na kmetijo. Ojunačila se je in sama začela gospodariti pri Krištanu. Po enem letu se je vrnil tudi mož in kmalu so zacelile rane, ki so nastale, tedaj ko jih ni bilo doma. Pomagala jima je pridna Mojca s svojim sinom Francem in pa mati od moža, stara Krištanova mati.

Njen mož je bil vaški starešina, načelnik vodovodne skupnosti. Kot tak je moral marsikaj prestati. Žena ga je vedno pomirjevala, da so se vsi spori poravnali.

Veselje je našla v svojih otrocih. Velika pa je bila njena bolečina, ko je v vojni umrl edini sin Hanzej. S tem je dom zgubil moškega potomca in prišel ob stoletja staro družinsko ime Krištan. Zdaj, ko smo pokopali njo, ni več Krištanov na vasi.

Tembolj je posvečala nato skrb svojima hčerama. Starejši, Matildi, je zbrala dobrega ženina. Bil je tudi Krištanov, in sicer v Doljni vasi pri Žvabeku. Po poroki se je hitro navadil hiše, postal priden, skrben gospodar in dober sosed. Je tudi cerkveni pevec in farni odbornik.

Druga hčerka, Justa, se je poročila z orožnikom, inšpektorjem Stuckom. Ker je bilo takrat po vojni težko dobiti stanovanje, jima je nevestin oče dal nekaj stavbne zemlje, ter s skupnimi močmi pomagal postaviti lično hišo. Ko je vse uredil, je nevarno zbolel in umrl. To je bilo pred 25 leti.

Mati, vdova, je pomagala obema družinama. Ker hiši nista daleč narazen, je bila pri eni, nato pri drugi hčerki. Pazila je na otroke obeh družin in vsi vnuki so jo radi imeli; mati jih je naučila raznih molitev. Zato so bile dolga leta majniške pobožnosti pri Krištanu v veliki izbi. Tam se je zbirala blaška mladina in se res naučila ljudskega petja in sodelovanja pri službi božji.

Rajna je rada prebirala Mohorjeve knjige in slovenske liste. Dokler je še dobro čula, je rada poslušala slovenske oddaje v radiu. Bila je dobrotnica duhovnikov. Naj bi bila rajna mati vzgled narodne zvestobe današnjim mladim materam, da bi jo posnemale in dale svojo materino besedo naprej svojim otrokom in tako rodovom za nami!

Črčej

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU VABI

To pot ne na razstavo ali prireditev, temveč dekleta, če še katera želi obiskati Gospodinjsko šolo pri sestrah v Št. Rupertu. Je še nekaj prostorov na razpolago!

Pouk se začne začetek oktobra in traja do konca maja naslednjega leta. Šola je priznana in dobro znana. Ima pravico javnosti in je izenačena z ostalimi šolami te vrste v državi. Učenke dobé brezplačno knjige, državljanke pa internatsko in šolsko državno podporo (Schulbeihilfe und Heimbeihilfe). Ob koncu šole dobijo spričevala v obeh deželnih jezikih.

Priglasite se lahko osebno ali pismeno na naslov: Gospodinjska šola Št. Rupert, 9100 Völkermarkt, Klosterstraße 2, ali telefonsko (0 42 32) 796.

Anzeige:

Wir suchen Damen und Herren für die Verpackung von Plastik-Reklame-„Stickers" in Heimarbeit, wenn Sie zu Hause einen Platz dafür haben. Pro 1000 Pakete zahlen wir DM 100.— (500 bis 1000 Pakete pro Tag sind möglich).

Um schriftliche Auskünfte zu erhalten, schicken Sie uns bitte einen Umschlag, worauf Ihr Name und Ihre Anschrift deutlich erwähnt sind (ohne Briefmarke) an die nachstehende Adresse:

MANTON NEDERLAND

Pommardlaan 17, Maastricht Niederlanden

Obiščite galerijo Wernerja Berga!

PISMA BRALCEV:

(Nadaljevanje s 4. strani)

gebnis von „Null", aus verschiedenen Gründen, beeindruckender und auffallender? Daran sollten „zählwillige" Slowenen denken, bevor sie den Gang zum Wahllokal antreten!

Und sie sollten auch daran denken, was dann der jahrelange Mitkampf deutscher Landsleute, für die Rechte der Slowenen und zugleich gegen den Deutsch-Nationalismus für einen Sinn hatte! Was mich schon immer gestört hat ist die Uneinigkeit innerhalb der slowenischen Volksgruppe, weil Uneinigkeit noch immer dem Gegner geholfen und genützt hat. Mir erscheint es daher unbedingt notwendig, daß alle Slowenen, besonders in so wichtigen Fragen, an einem Strang ziehen.

Denn nach meiner Auffassung gibt es für unsere Slowenen am 14. November 1976 nur zwei Möglichkeiten! Entweder möglichst alle Slowenen boykottieren wie beabsichtigt die Minderheitenermittlung, oder möglichst alle Slowenen beteiligen sich an ihr, um das bestmögliche Ergebnis zu erzielen. Letztgenannte Möglichkeit scheidet auf Grund der Situation, die in dieser Frage seit Jahren das Land beherrscht, vermutlich aus. Ein Teilergebnis, wie ich es oben angeführt habe, wäre aber wohl das Schlechteste, was sich für die Slowenen ergeben könnte.

Was meine Person betrifft, so werde ich als Gegner der Minderheitenfeststellung nicht einmal den Weg zum Wahllokal beschreiten! Bundeskanzler Kreisky meinte in Presseberichten: „DAS BEKENNTNISPRINZIP BEI DER SPRACHENZÄHLUNG BEDEUTE AUCH DAS RECHT, NICHT MITZUMACHEN UND ER SEI AUCH GEGEN DIE PFLICHT ZUR TEILNAHME. ES GEBE DAHER AUCH KEINE GESETZLICHE SANKTION (Anm. gesetzliche Verfolgung), WENN MAN AN DIESER STATISTISCHEN ERHEBUNG NICHT TEILNEHME!"

Das sollte nach meiner Ansicht vor allem unsicheren, wankelmütigen Slowenen, die bei einer Nichtteilnahme an der Zählung Folgen befürchten, die Entscheidung leicht machen.

Guttenbrunner, Junior,
Köttmannsdorf/Kotmara vas

Posojilnica Št. Jakob ponovno razpisuje kompletno novo opremljeno gostilno — restavracijo

„P O D G R A D".

Interesenti naj se čim prej javijo pri posojilnici Št. Jakob v Rožu. (Tel. štev. 0 42 53 - 314).

Slovensko dekle, roj. 1952, išče zaposlitev pri domačem podjetju, trgovini ali uradu. Poklicna izobrazba: trgovska poklicna šola ter dvoletni seminar za ženske poklice z znanjem strojepisja in stenografije. Naslov je na uredništvu.

SPOMINI IZ SOVJETSKE ZVEZE:

(2. nadaljevanje)

Veličastne katedrale in razstavišče

(M. Kumer-Črčej)

Vsaka sovjetska republika ima po svoje opremljeno podzemsko postajo. Povsod so spomeniki iz junaške zgodovine ruskega in sovjetskih narodov. Kipi so v nadnaravni velikosti in napravijo vtis, da so taki tudi ljudje, ki so vse to ustvarili. Najbolj imenitna je podzemska postaja ruskih zmag. Upodobljene so: zmaga nad Tatari, zmaga nad Poljaki, nad Napoleonom, zmaga proletariata in zmaga nad nacifašizmom. Zadnjo rusko zmago predstavlja mladenič z visoko dvignjeno baklo svobode, stoječ na poteptanem kljukastem križu.

Vlaki drvijo v polminutnih presledkih z brzino 75 kilometrov na uro. Vožnja je poceni; za 5 kopejk se lahko voziš ves dan, dokler ne prideš spet na dnevno svetlobo.

Po večerji smo si ogledali predstavo folklornih plesov. Vstopnica je veljala 85 šilingov; predstava je bila zares odlična. Nastopilo je do 60 artistov, plesalcev, godcev in pevcev v prekrasnih narodnih nošah. Peli in godli so o narodnih običajih, o ljubezni in veliko tudi o materinstvu. Predstave so bile spodobne, brez poudarjenega seksa in brez streljanja.

Napovedovalka je govorila po rusko in po angleško, pozdravila je tudi po nemško. Program je bil čustveno razumljiv vsej raznolični mešanici ljudstev in je bilo mnogo aplavza, saj pesem in melodija povezujeta ljudi. To se je najbolj videlo pri piskaču na preprost list v ustih. S čustvenimi glasovi je tako navdušil poslušalce, da so mu najbolj viharno ploskali. Prelepi so bili kostumi, posebno ženski. Rajanje — ruski balet pa je menda najboljši na svetu. Zelo prikupna je tudi igra balalajk in harmonik. Bilo je pač doživetje za vse življenje.

Tretji dan je bil posvečen ogledu Kremlja, trgovin in razstav. Najprej smo si ogledali kremeljsko zakladnico. Imajo še shranjene vse carske krone, ki so zlate in posute z diamanti. Značilno je, da so nekatere obrobljene s kožuhovino. Tam so tudi žezla ruskih carjev in pa zlato jabolko s križem na vrhu. Prve vladarjeve simbole je poslal ruskemu knezu bizantinski cesar in s tem razširil bizantinsko krščanstvo na ves ruski narod. Ohranjene imajo vse kočije ruskih carjev kakor tudi obleke s kronanj in vlečke caric. Čim daljša je bila vlečka, tem imenitnejša je bila princesinja.

Izredno izobražena prevajalka nam je tolmačila vso državno in cerkveno zgodovino Rusije. Stoletja so šla mimo nas s filmsko naglico. Vsako stoletje je imelo svoje posebnosti. Povsod se je uveljavil ruski človek, delal umetnine in jih shranjal današnjim rodovom. Mnogokrat je moral seči po orožju in braniti svojo samobit proti Vzhodu kakor tudi proti Zahodu. Poleg naravne sposobnosti, mu je pomagala vera v Boga, kateremu so na Kremlju sezidali veličastne katedrale. Vse te cerkve, polne fresk in ikon, danes obnavlja država. Vse bodo dobile zlate kupole in lep omet. Ogledali smo si še največji zvon na svetu, carja Kolokola in največji top sveta, ki tehta 40.000 kilogramov.

(Dalje prihodnjič)

MILAN KAJČ:

Školjkarji

Mož je neznatno človeče z netopirskimi ušesi, njegova usta pa spominjajo na režo slinave, mesnate školjke. V senci drevesa ob križišču dremucka ob stojnici, obloženi s kričeče obarvanimi ženinimi izdelki. Včasih se mi žena pritožuje. Pogreša okusnih podobic za škatle, ki jih oblaga z raznovrstnimi školjkami. Kdaj pa kdaj možicelj vendarle obesi njen izdelek nezahtevnemu kupcu, zahtevnejšega pa vodi do ženine delavnice v bližnji podstrešni kuhinji. Svojo malo donosno obrt opravlja žena v neznosnem smradu po neočiščenih ali kuhanih školjkah, morskih zvezdah, rakih in morskih pajkih, stisnjena med starimi zaboji in vrečami školjk. Na pljuča ji legajo izparine ostrih kislin in lakov, da venomer pokašljuje, se solzi in smrka. Toda izbira školjk je tu pestrejša kot na stojnici, po vegastem podu se leno premikajo želve, za katere se zlasti navdušujejo Nemci; z njimi poživijo svoje vrtove in razvajajo male kričače.

„Se že kaj boljše pogajata?" pobaram školjkarico Magdo, medtem ko z užitkom pokadi cigareto, ki sem jo ponudil.

„Ko ne bi pil, žolna. Mularija mu včasi izprazni vso stojnico, tistih nekaj stotakov v žepu pa potem požene s kakšno smrkljo. Sreča, da mi pomorejo otroci, ko me potegnejo dalmatinski ribiči z obljubljenimi vrečami školjk. Najstarejša že obiskuje koprsko učiteljišče. Pridno študira. Nikoli se ne bo sramovala naše revščine."

Govori s sigajočim glasom in tu pa tam omeni operacijo: ostre kisline jo razžirajo, pa skrbi zaradi dedca in otrok, ki jim bo treba oskrbeti boljšo skorjico kruha. Ob drugi cigareti mi ponudi stol, pripravljena za krajši klepet.

„V Piranu se je skvaril. S smrkljami, ki streljajo z očmi po starejših dedcih. Takšni niso brez cvenka. Še sreča, da ni vsako istrsko mestece tako izprijeno. Zato pa ga tu bolj žeja, čeprav se naslednji dan kesa. Ste mogoče videli, kakšno ima čelo?" zavzdihne čez čas.

„Sredi noči je priklobuštral po strmih stopnicah. Delala sem še, otroci pa so spali. Iztrgal mi je golido iz rok in mi zmes pljusnil v obraz. Toliko da nisem oslepela. Le škarje sem lahko otipala in mu jih zagnala v čelo. S petimi klamficami so mu ga zalepili. Zdravo kri ima. Kmalu se ne bo več poznalo, pozabil pa menda ne bo tako kmalu," se krivo nasmehne.

„Skušal bom kdaj pa kdaj vplivati nanj."

„Pred vami mu je nerodno, le prevetrite ga!"

Zagleda se skozi okno, med gugajoče se ribiške barke in začne po malem:

„V Rovinj si želim. Tam ni konkurence. Tu že vsak drugi upokojenec izdeluje spominke in ponuja školjke tujcem. Saj, — nekoč se mi je nasmehnila sreča: opremiti bi morala s svojimi izdelki dve hotelski sobi. Pa ni bilo dalmatinskih ribičev od nikoder, zobozdravnik mi tudi ni posodil svojega „kolovrata", da bi mogla prevrtati luščure. In naročilo je splavalo po vodi. — Dobre učiteljice smo imele na mariborski obrtni šoli. Obiskovala sem

(Dalje na 7. strani)

Igra - temeljni kamen življenja

je slovenski naslov učnega tečaja: „Spiel — Baustein des Lebens", ki se bo pričel 7. oktobra 1976 v televiziji. Namenjen je staršem, ki bi si želeli dalje izobraževati na področju vzgoje.

Tečaj prireja ministrstvo za prosveto v sodelovanju s strokovnjaki in izobraževalnimi ustanovami. Vsebina tečaja je otrokova igra in njen pomen za otrokov osebnostni razvoj v prvih šestih letih. Pri tečaju boste zvedeli o primernem izboru igrač in oblik iger, o pravilnem vzgojnem zadržanju staršev in o primernem oblikovanju okolja, v katerem otrok živi.

Povpraševanje, ki ga je izvedlo ministrstvo med Avstrijci, je pokazalo, da večina doslej ni bila poučena o igračah za otroke (73,6%). Večina staršev (77,9%) se sicer zaveda pomena igre za otrokov razvoj, pač pa ne ve, kakšne igrače so otroku primerne. Tečaj je torej aktualen.

Kako lahko sodelujete?

Oglejte si televizijske oddaje, berite knjigo in udeležujte se skupinskih sestankov! Iz omenjenih treh delov je sestavljen tečaj.

A) Tedenske televizijske filmske oddaje:
prva bo v četrtek, 7. oktobra 1976, od 17.30 do 18.00, v FS 2
1. ponovitev: v petek, od 9.30 do 10.00, v FS 1
2. ponovitev: v soboto, od 15.00 do 15.30, v FS 1
naslednje oddaje bodo ob istem času: 14. 10. 1976, 21. 10. 1976, 28. 10. 1976, 4. 11. 1976, 11. 11. 1976, 18. 11. 1976.

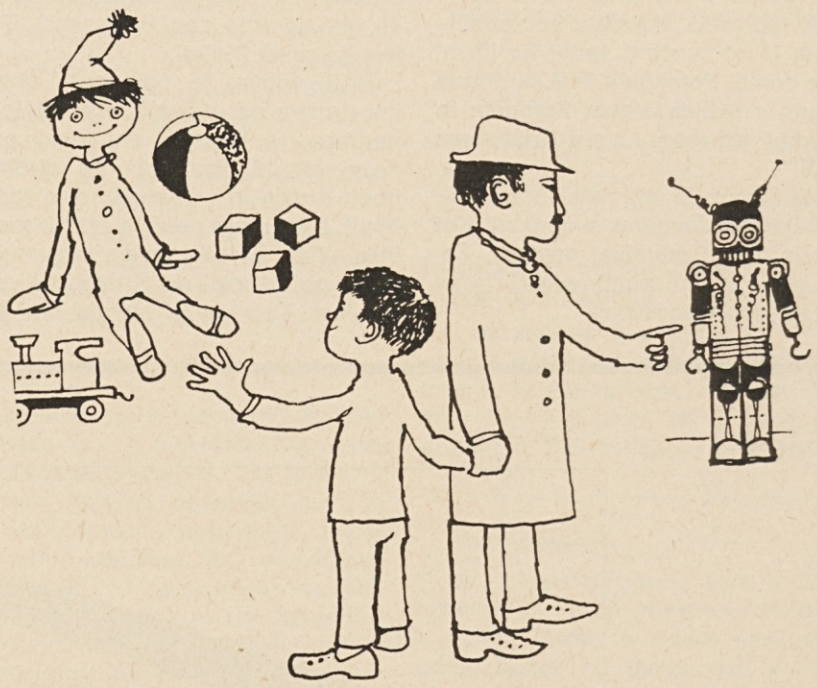

B) Knjiga: „Spiel — Baustein des Lebens" je zgrajena tako, da dopolnjuje filme. Opremljena je z mnogimi barvnimi slikami. Knjiga stane samo 98.— šilingov, ker je 2/3 tiskovnih stroškov prevzelo ministrstvo.

C) Skupinski sestanki
Na skupinskih sestankih (predvideni so trije) imate možnost se srečati z drugimi udeleženci tečaja, pod vodstvom izkušenih in posebej šolanih vzgojiteljev. Na sestanku lahko poveste svoje izkušnje, vprašujete in preizkusite igre in igrače.
Katoliška prosveta bo, ponekod skupno s prosvetnim društvom, priredila skupinske sestanke v slovenščini povsod, kjer se bo za tečaj zanimalo vsaj 10 ljudi. Kraji bodo objavljeni v radiu in v časopisih.
Za tiste, ki se za tečaj prijavijo s prijavnico, je le-ta brezplačen. S prijavnico lahko naročite tudi knjigo. Prijavnice dobite na prvem sestanku v vašem kraju ali na uradu Katoliške prosvete, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26, tel. 0 42 22 / 72 4 83.

IVAN CANKAR: 22

Na klancu

„Stopite malo sem, Mihovka... Ko boste govorili z njimi, ne bodite preveč sitni... to jih razjezi, poznam jih!... Povejte čisto nakratko, tako je in tako. Nič tarnati, nič nadlegovati... in ne glejte na vsako besedo; če vam poreče kdo kaj žalega, mislite si, da niste slišali... No, veliko sreče!"

Francka ga je komaj poslušala; pogledala je dol na trg — neprijazne so bile tiste bele hiše, neprijazne, bahate in za zmerom zaprte siromakom, bile so kakor ljudje, ki so stanovali v njih...

Tako se je pričela trnjeva pot, ne prva, ne poslednja, ena izmed stoterih, polna ponižanja in strahu in razočaranja.

Odprla je velika vrata in se je prestrašila, ker so zaškripala. Čakala je v temni veži, nikogar ni bilo. Naposled je prišla dekla po stopnicah iz zgornjega stanovanja, postala je in se je ozrla hladno na Mihovko.

„Kaj pa vi čakate?"

„Ali so gospod župan doma?"

Zavrelo je malo v Francki.

„Kaj me tako gledaš?" si je mislila. „Ali sem prišla tebe kaj prosit?"

„Doma so gospod, zajtrkujejo!" je odgovorila dekla malomarno in je šla.

Francka je začula zvenčanje vilic iz bližnje izbe, ki so vodile vanjo iz veže steklene, zeleno pregrnjene duri.

Čakala je; zvenčanje je utihnilo, premaknil se je stol in župan je odprl duri, stopil je v vežo. Velik in močan človek je bil, neobriti obraz se je svetil kakor s salom namazan. — „Kaj pa vi, Mihovka?"

„Prišla sem vas prosit za sina, ki študira," je odgovorila Francka in sama se je začudila svojemu krepkemu, čisto neberaškemu glasu.

Župan se je razjezil.

„Da, seveda, to pojde kar tako dalje, mislite. Jaz bom kar dajal, dajal, pa vzemi, kjer hočeš... Kaj pa dela vaš sin? Saj se nič ne uči!"

Francka je bila vesela, da je župan govoril, da ni šel kar molče mimo, kakor je storil že mnogokrat — ni se ozrl, napravil je, kakor da bi je ne bilo v veži.

„Uči se, priden je!" je odgovorila hitro. „Samo... večerje nima, stanovanja ne more plačati in tudi obleke nima, raztrgan hodi."

„Lepa mati!" se je nasmehnil župan porogljivo. — Pogledala mu je v obraz in videla je, da je rekel nalašč, zato da bi jo razžalil.

„Nimam nič!" je govorila počasi in tiho. „Ko bi mu mogla pomagati, bi si odsekala roko. Nimam, da bi mu kupila enkrat kos kruha za večerjo..."

„Kaj pa dela stari?"

„Šel je in ga ni več, tudi ne piše nič."

„Prebrisano jo je ukrenil. Tako bi napravil tudi jaz — lepo v svet, otroke pa tujim ljudem na rame... Ampak ukanil se je, tako ne pojde več dalje. Nekaj da človek, nazadnje pa mu je le preveč."

Francko je izpreletelo — obrne se in pojde ter jo ostavi v veži. Stopila je bliže in je govorila hitreje.

„Saj ste obljubili, gospod župan... takrat, ko je šel v šolo... jaz sama bi nikoli ne bila na to mislila... zanašala sem se... In če jutri ne bo denarja, ga sunejo na cesto... vsega bo konec... kakor Boga vas prosim..."

Nekoliko je pomislil, nato je posegel po denarnico in ji dal petak, lepo zvit, še čisto nov.

Hotela se je zahvaliti, ali obrnil se je takoj in je šel k durim, ki so peljale v štacuno.

„Tako brž mi ne pridite več blizu!" je zaklical za njo, ko je bila že pri vratih in sladka hvaležnost, ki se je bila vzdignila v njenem srcu, je izginila v tistem hipu. Ko ji je bil pomolil petak, je zrastel pred njo, visok in plemenit človek in tudi njegov obraz se je bil izpremenil, čutila se je grešnico, ker je mislila prej, da je surov in osoren. Zdaj, ko je odhajal v štacuno s težkimi koraki, je bil spet prav tako surov, debel in grozen, da se je bal človek predenj in da je strepetal, če so se ozrle nanj njegove sive oči.

To je bilo pet goldinarjev, ali dolg je bil velik, še pet jih je bilo treba, najmanj še, brez vsega drugega. In raztrgan hodi po Ljubljani in lačen je, ker nima večerje — hodi po mestu, gleda morda po izložbah, kjer so kolači in klobase in lačen je in si misli: „Kaj dela mati, da nič ne skrbi zame, da mi ne dá kruha, kos lepega belega kruha..."

Dalje, Francka!

Šla je počasi po stopnicah, kjer so stanovali sodnikovi. Postala je, ko je prišla do velikih belih vrat, ki so bila zmerom zaklenjena in je bilo treba pozvoniti. Roka se je vzdignila do črnega gumba, ni si upala pritisniti, omahnila je. Znotraj se je slišal rezek glas, prepirali so se; Francka se je že hotela vrniti, strah jo je bil obšel. Toda zašepetalo ji je na uho, dà, zakričalo je od daleč: „Lačen je; hodi po ulicah in gleda v izložbe in lačen je..."

Pritisnila je na gumb, zazvonilo je s tankim zvokom. Komaj je odprla dekla in je Francka vstopila, je že prišla gospa po mostovžu. Suha je bila, siva v lica, nosila je naočnike in spodnja ustnica je bila velika in napeta.

Preden je Francka izpregovorila, je zakričala gospa: „Kaj pa vi? Po kaj pa ste spet prišli? Še vas sem čakala!"

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 3. oktobra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 4. oktobra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 5. oktobra: 09.30—10.00 Za našo vas — 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 6. oktobra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Minute z dekliškim kvintetom iz Bukovice v Selški dolini — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 7. oktobra: 13.45—14.45 Celovški radijski dnevnik — Dr. P. Apovnik: Pravni nasveti za vsakogar — narodno-zabavne melodije.

PETEK, 8. oktobra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Revija koroških zborov.

SOBOTA, 9. oktobra: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 3. oktobra: 15.15 Barringovi (1. del), družinski roman ob koncu prejšnjega stoletja, od Viljema Simpsona — 17.00 Avgusta in jaz, lutkovna igra — 17.30 Čebelica Maja — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Glasba v sliki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Poročilo v volitvah v Zahodni Nemčiji — 21.30 Orson Welles pripoveduje — 21.55 Šport — 22.10 Poročila.

PONEDELJEK, 4. oktobra: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Usmerjeno gospodinjstvo — 10.30 Ob koncu tedna z očetom — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Šport — 20.50 Nastop v Manhattnu: Priča proti svoji volji — 21.35 Poročila.

TOREK, 5. oktobra: 9.30 Uvod v fiziko — 10.00 Materija in prostor (TV v šoli) — 18.00 Spannagl & sin: Prijatelj Yasar — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Možje brez živcev — 20.15 Kaj sem? Zabavno ugibanje poklicev — 21.05 Zakon o avto pasovih — 22.15 Hiša na lepem kraju (5) — 23.00 Poročila.

SREDA, 6. oktobra: 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Tako dela industrijsko podjetje — 10.30 Dunajska kri; komedija — po motivih istoimenske operete — 17.00 Skopi sosed; lutkovna igra — 18.00 Diana: Howardova najboljša priložnost — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Družba gospodov — 21.30 Poročila.

ČETRTEK, 7. oktobra: 9.30 Poštena prodaja (5) — 10.00 Obisk razstave (TV v šoli) — 18.00 Mladenka pade z neba — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Babica, komedija Rudolfa Hochhutha — 22.15 Poročila.

PETEK, 8. oktobra: 9.30 Podlaga za življenje — igra — 10.30 Resnica — 18.00 Kuhinja v televiziji — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Možje brez živcev — 20.15 Uradni spisi XY-nerešeni — 21.20 Plankvadrat — diskusija — 22.20 Dvomljivi mladenič — dvomljive mladenke — musical — 0.35 Uradni spisi XY-nerešeni — 0.50 Poročila.

SOBOTA, 9. oktobra: 15.30 Trije z bencinske črpalke; šaloigra — 17.00 Športni ABC — 17.30 Black Beauty: Novi prijatelj — 18.00 Panoptikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Moja sestra in jaz; glasbena šaloigra od Ralpha Benatzkega — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanja kristjana — 22.10 Zadeva v Berlinu; lovec na ljudi — 23.45 Poročila.

2. PROGRAM

NEDELJA, 3. oktobra: 17.15 Spotoma — 18.00 Howdy — 18.30 Ko pride iztreznjenje — 20.00 V lastni zadevi — 21.30 Čas v sliki 2.

PONEDELJEK, 4. oktobra: 17.30 Uvod v fiziko — 18.00 Angleščina — 18.30 Maksimilijan Mehiški — 20.00 Hiša na lepem kraju: Pošteno vodeč — 20.50 Vstop prost — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.05 Brat Sonce, sestra Luna.

TOREK, 5. oktobra: 17.30 Kmetijstvo danes — 18.00 Angleščina — 18.30 Cesta — zamotana stvar — 20.00 Ponovno vsako leto: Družina Semmeling (1) — 21.35 Čas v sliki 2.

SREDA, 6. oktobra: 17.30 Poštena prodaja — 18.00 Francoščina — 18.30 Vstop prost — 20.00 Teleobjektiv s Clausom Gattererjem — 20.45 Ustvarjalci šansonov — 21.30 Čas v sliki 2 — 22.05 Filmi Charlija Chaplina.

ČETRTEK, 7. oktobra: 17.30 Igra — podlaga za življenje; igra v prvih šestih letih — 18.00 Ruščina — 18.30 Raziskovanje morja III — 20.00 Resnica; strastno-tragični odnosi med človekom z različnimi pogledi — 22.05 Čas v sliki 2.

PETEK, 8. oktobra: 17.30 Usmerjeno gospodinjstvo — 18.00 Nemščina — 18.30 Poslikana mesta — Laurel in Hardy — 19.30 Božji muzikant: Anton Bruckner — 20.00 Avstrija eno leto po 1948 — 21.00 Nova — 21.20 Trailer — 22.05 Čas v sliki 2 — 22.40 High Chaparral: Beseda Montoye.

SOBOTA, 8. oktobra: 16.00 Koncertna ura — 18.00 Kavarna Hungaria: Poroka na gradu Gerely — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Govoriti in pustiti govoriti (2) — 20.00 Galerija — 20.15 Literatura: Ti si moje človeško sodišče — 21.00 Sonja Kehler na Dunaju: Človek misli z glavo — 21.45 Spotlight — 22.05 Tekmovanje v latinsko-ameriških plesih.

TV Ljubljana

NEDELJA, 3. oktobra: 9.15 Poročila — 9.20 Za nedeljsko dobro jutro: Mladinski pevski zbori v Zagorju, I. del — 9.50 625 — 10.30 G. de Maupassant: Lepi striček — 11.15 Otroška matineja: Catch Kandy, Beli delfin — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — Nedeljsko popoldne: Pisani svet (Ohrid) — Zlata sirena, Okrogli svet, Moda za vas, Poročila — 17.30 Calamity Jane, film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 S. Matavulj: Beograjske povesti — 21.10 Skrivnosti Jadrana: Dnevnik ladje Tornado — 21.40 TV dnevnik — 21.55 Šport.

PONEDELJEK, 4. oktobra: 8.10 TV v šoli: Prazno gnezdo — 9.00 TV v šoli — 17.15 B. Čosić: Nori besednjak — 17.30 Žuželke — 18.15 Psihologija dela — 18.35 Odločamo — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 T. Seliškar: Roke Andreja Podlipnika — 21.05 Kulturne diagonale — 21.35 Mozaik kratkega filma — 22.05 TV dnevnik.

TOREK, 5. oktobra: 8.10 TV v šoli — 10.15 TV v šoli — 16.05 **Šolska TV — Koroški Slovenci nekdaj in danes** — 17.15 Vrtec na obisku — 17.30 Pavel v akciji, film — 18.15 Ne prezrite — 18.45 TV trim test — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.55 Grimmelshausen: Pustolovski Simplicissimus — 21.50 TV dnevnik.

SREDA, 6. oktobra: 8.10 TV v šoli — 9.00 TV v šoli — 17.10 S. Makarović: Škrat Kuzma — 17.25 Rembrandt, film — 18.10 Mali vlak ali pot do Hasene — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Prezir — 21.40 Miniature: Besede oživljene v lesu (Drago Košir) — 21.50 TV dnevnik.

ČETRTEK, 7. oktobra: 8.00 TV v šoli — 9.00 TV v šoli: Francoščina — 15.00 Šolska TV: **Koroški Slovenci nekdaj in danes** — 17.00 Trapollo HH 33 — 8. del — 17.50 Beli delfin, film — 18.25 Izumirajoči svet — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Ch. Fry: Brontejevi iz Hawortha — 21.00 Četrtkovi razgledi: **Evropske manjšine** — 21.30 M. Logan: Zlata ribica — 22.05 TV dnevnik.

PETEK, 8. oktobra: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli: Angleščina — 17.15 Križem kražem — 17.25 Pisani svet (Ohrid) — III. del — 18.15 Slovenski rock — 18.45 Socialistično samoupravljanje — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 Začetek nove sezone v slovenski filharmoniji — 21.10 Slikarske tehnike: Zidno slikarstvo — 21.40 S. O. S. — film — 22.30 TV dnevnik.

SOBOTA, 9. oktobra: 10.00 TV v šoli — 11.05 TV v šoli — 16.40 Košarka: Partizan — Crvena zvezda — 18.25 Toby — film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 V nedeljo vedno dežuje, film — 21.30 Moda za vas — 21.40 TV dnevnik — 22.00 625 — 22.30 Boks: Conteh — Alvarez.

Školjkarji

(Nadaljevanje s 6. strani)

jo v prostem času, ko mi v grajski pekarni ni bilo treba prodajati kruha... Ja, življenje je zamotano: počneš vse drugo kot to, za kar se izučiš. Le to si želim, da ne bi tudi otroci samo sanjarili o Rovinju. Četudi ima menda vsak človek kakšno nedosegljivo željo, za katero se peha vse življenje."

Drug za drugim so se vračali otroci. Ta s cekrom školjk, oni z migetajočo morsko zvezdo. Ozračje se mi zazdi manj zagatno in materin glas manj sigajoč... Najmlajšega, triletnega Frančka potreplja po kuštravi glavici. On je njen mogočni zaveznik. Le njega lahko pošilja v bližnjo oštarijo po moža. Franček je edini moški potomec v družini, nanj je oče še natreskan ponosen. Četudi mu glava ne seže iznad oštarijske mize, se ga večkrat usmili kak dobrodušni ribič s kokto. Paglavec od veselja pozabi svoje poslanstvo in jo ucvre iz pristaniške oštarije kar brez očeta. Če so drugi širokogrudni z njim, je lahko tudi on z očetom. Čez slabo uro pa se vendarle znova prismuka med mizami, pocuka očeta za oguljen rokav in mu pomenljivo pomežikne. Nakresani možicelj se zadovoljno zareži do ušes, potreplja fantka po glavi in se kot olajšan dvigne, mrmrajoč: „Temu mulcu pa se ne smem zameriti, pa srečno, pajdaši!" Krotak kot jagnje se pusti voditi med mizami in doma potlej ne rogovili preveč glasno. Tudi naslednji dan zarana napolni ženin oguljeni kovček brez nerganja. In s prodajo ima tedaj srečo, da ga še do večera ne zapusti poslovna vnema. Pristaniške oštarije se zviška izogne in zavije na Punto, v letoviški predel. Da si zagotovi kupce za naslednji dan. „Zakaj brez poznanstva ne gre, gospod profesor," se mi nasmiha. Če ga povabim, da prisede, govori potem o Rovinju, nato pa o svojih Slovenskih goricah, kjer je doma in kamor se bo nekoč vrnil... Ko bo hčerka učiteljica, Franček pa finomehanik. Nihče iz njihove družine se tedaj ne bo več ukvarjal s smrdečimi školjkami... Ko bi le žena srečno prestala operacijo, s katero odlaša iz leta v leto...

Kadar odhajam z dopusta ob istrski obali, me žena vselej poprosi, naj se pred odhodom še zglasim. Da vzamem s seboj veliko škatlo, ki jo krasi s posebno vnemo za svojo mater v Mariboru. Ko se zglasim, pa se mi s svojim utrujenim obrazom žalostno nasmehne:

„Vedno pride tako, da jo moram prej prodati... A ko bomo nekoč v Rovinju, nam bo gotovo boljše! Takrat ne bom več samo želela, ampak bom resnično lahko obdarila za god svojo ljubo mamo..."

Gledam jo sočutno, kupim nekaj školjk, čeprav ne vem več, kam z njimi, in si mislim svoje...

Kovi Küchen

- **direktna prodaja k cenam proizvodnje**
- **tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo**
- **od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.**

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schlefling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

„Zaradi sina, ki študira..."

„Naj gre krave past! Berači naj ostanejo doma! Na tuje stroške je lahko študirati. Kdor ne more, naj pusti. Take gospode bi imeli lahko dovolj... danes ta, jutri oni... ves klanec bi si naprtili... Naj gre krave past! Zbogom!"

Gospa je bila že daleč na mostovžu, stopila je v izbo in je zaloputnila duri za sabo. Francka je stala mirno, lica so ji gorela od sramu in žalosti.

Prišla je dekla, postarna ženska, in se je smehljala pol dobrodušno, pol škodoželjno.

„Da bi bili prišli pol ure, uro prej, pa bi bilo vse dobro... Hišna jo je razjezila in zdaj je kakor zlodej. Še mačka je sunila v vežo, ki ga ima rajši nego moža."

„Samo pol ure!" si je mislila Francka, ko je odhajala po stopnicah. „In zaradi te pol ure... je on lačen in ne dobi kruha. Zaradi hišne, ki je morda razbila krožnik... Kaj je naredil hišni, da ne dobi kruha zaradi nje?... In kakšen obraz, da bi se človek prekrižal in pobegnil strahoma. Kakor levi razbojnik!..."

Stala je na cesti in je premišljevala. Ali on čaka in je lačen, a ona le stoji, kakor da bi se ji nikamor ne mudilo, in premišljuje.

Dalje, Francka!

K župniku. Župnik, star, čemeren in malobeseden, se je ozrl postrani, poslušal je komaj, dal ji je srebrn goldinar in se je vrnil v izbo; komaj da je mimogrede pokimal z glavo.

Nikogar ni bilo, ki bi se bil nasmehnil prijazno, rekel ji: „No, pa malo sedite, Mihovka, in pripovedujte!" in ki bi poslušal s sočutjem, kako se mu godi tam v mestu, kako ga gonijo iz hiše in kako je lačen in raztrgan. Nikjer ga ni bilo, ki bi ji rekel: „Nate, pa popijte kozarec vina in ne skrbite preveč, bo že kako; leta minejo, da človek sam ne ve, kdaj in kako bo končano vse trpljenje; še z veseljem se boste potem spominjali nanj." — Ni ga bilo, hodila je med samimi tujci in grdo so gledali nanjo, s težkimi zapahi so bila zaklenjena srca, niti špranja se ni odprla.

Prišla je mimo krojačeve hiše; krojač je odprl duri, stopil je na cesto in jo je pozdravil. Kakor beračica je stala pred njim, obraz ponižen, život upognjen.

„No, kam, Mihovka?"

Ni se nasmehnil, debeli obraz je ostal resen. Prašal je samo iz navade in ni mu bilo prijetno, da je stala pred njim kakor beračica ter gledala nanj z očmi, ki so naglas prosile.

Stopila je bliže, obšlo jo je upanje.

„Po sitnih potih, krojač, po takih potih, da bi jih nikomur ne želela. Sina so mi dali v šolo, glejte, in zdaj ne more več dalje, spodili ga bodo iz Ljubljane."

Krojač se je začudil, resnično sočutje mu je pogledalo iz oči.

„No... zakaj bi ga podili... kaj pa je napravil?"

„Stanovanja ne more plačati, lačen je in raztrgan."

Krojač je pomislil.

„Glejte, ko bi bil vaš stari ostal doma, saj bi imel pri meni dela dovolj... Kaj pa boste vi sami? Saj še hlač ne morete pošteno zbíti... No, koliko pa je dolžan?"

„Deset goldinarjev; pet jih je dal župan..."

Tresla se je od pričakovanja, — glej, že je segel v notranji žep, izpustil je spet in se je vrnil v prodajalnico.

„Počakajte malo!"

Ko je prišel iz prodajalnice, ji je naštel v roko pet svetlih goldinarjev.

„Kadar bo fant doma, naj pride pomerit obleko k meni... Zbogom, Mihovka!"

Pokimal je z glavo in je zaprl duri za sabo.

Francka je hitela na klanec, v žepu so cingljali goldinarji, z veselo godbo so spremljali njene vesele misli...

Odprla je duri in je stala okamenela.

Za mizo je sedel Lojze, obraz zabuhel in rdeč od vetra, čevlje blatne, obleko do vratu oškropljeno.

Ko je stopila mati v izbo, se ni ozrl in ni pozdravil.

„Zakaj si prišel, Lojze?"

Oči so se srečale in so se orosile.

„Saj imam denarja, Lojze, jutri se vrneva v mesto."

Lojze je gledal v tla.

„Mati, rajši bi ostal doma... ne morem več tam živeti, kakor v peklu je tam... Rajši bi ostal doma, saj ni vse nič, saj ne bo nikoli nič..."

Njegov mladi, še otroški obraz se je hipoma postaral, gledal je resno in temno, govoril je mirno, ne da bi zazdihnil, zajokal.

Mati se je prestrašila, stopila je k njemu.

„Lojze, ne govori tako, jutri pojdeva. Vse bo spet dobro, samo žalosten ne bodi, glej! Koliko let pa je še? Kakor da bi trenil, bodo minila. Potrpi — saj zdaj imava denarja in prihodnji mesec bo že kako, bom že kako poskrbela prej, da ne bo treba gledati zadnji dan... Ali si lačen, Lojze?"

Mati je hitela kuhat kosilo, Lojze se je sezul, ker mu je bilo mokro v čevljih in je šel k peči. Ko je začutil gorkoto v životu, ga je obšlo polagoma mirno, sladko čustvo; lepo in prijetno je doma za pečjo, kjer ni nikogar, da bi se ga človek bal, kjer ni treba gledati, da bi ne stopil pretrdo, da bi se nerodno ne okrenil in bi že zakričalo: „Ti, fant, vedi se spodobno — in plačaj rajši!" Ni bilo treba gledati v tla, da bi ne srečal hudobnih oči, ki strme neprestano vanj: „Plačaj, berač, ali pa pojdi!" — Brez skrbi lahko odpre duri in gre na cesto, ne da bi kdo zakričal za njim z osornim glasom: „Najboljše bo, če se ne prikažeš več; do jutri bom čakala, dalj ne, ne uro dalj!" — in ni jih bilo v tej gorki, domači izbi, ki bi se mu postrani posmehovali, ker ne plača in ker je raztrgan in lačen.

(Dalje prihodnjič)

SREČANJE V SEKIRI:

Solidarni s koroškimi Slovenci proti „ugotavljanju manjšine"

CELOVEC: — Na povabilo Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij so se 24. in 25. septembra zbrali v „Korotanu" v Sekiri ob Vrbskem jezeru predstavniki narodnih skupnosti sosednih dežel Italije, Avstrije in Jugoslavije. Prisotni so bili zastopniki slovenske manjšine iz Furlanije-Julijske krajine, predstavniki italijanske manjšine, ki živé v Sloveniji, zastopniki madžarske manjšine, ki živé v severovzhodni Sloveniji-Prekmurju, predstavniki Hrvaškega akademskega kluba z Dunaja, v katerem so vključeni hrvaški visokošolci iz Gradiščanske, in seveda zastopniki obeh koroških osrednjih organizacij, na čelu z obema predsednikoma dr. Matevžem Grilcem (NSKS) in dr. Francijem Zwittrom (ZSO). Nadalje sta se srečanja udeležila Katalonec Jordi Costa, predsednik Mednarodne zveze za obrambo ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM), Danec Olaf Meinhardt, predsednik Federalistične unije evropskih narodnih skupin (FUEV).

Predstavnika koroških Slovencev dr. Matevž Grilc in dr. Franci Zwitter sta zbranim prikazala položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem in njihovo stališče do bližnjega štetja posebne vrste, ki ga bodo avstrijske oblasti izvedle 14. novembra, štetja, ki predstavlja „statistični etnocid", proti kateremu se bodo koroški Slovenci uprli z bojkotom, in sicer tako, da bodo namesto materinega jezika na vprašalni poli, navedli katerokoli varianto in ne svojega slovenskega jezika ali pa bodo ostali enostavno doma. Iz tega je zelo jasno razvidno, kako grobo diskriminacijo morajo trpeti koroški Slovenci, ki so za dosego svojih pravic primorani odpovedati se svoji nacionalni identiteti, rekli bi, zatajiti svojo narodno pripadnost.

Prikazu položaja, ki sta ga podala dr. Grilc in dr. Zwitter, je sledila dolga razprava, v katero so posegli predstavniki manjšin in manjšinskih organizacij.

K besedi se je najprej javil predstavnik slovenske manjšine v Italiji Boris Race. Navedel je nekaj pozitivnih in še več negativnih momentov. Spričo dejstva, da je avstrijska vlada odločena izvesti preštevanje manjšin, smo resno zaskrbljeni za usodo koroških Slovencev. Pri tem je važno to, kakšno pot bo šla glede tega vprašanja avstrijska javnost. Jasno je, da hoče vlada mešano dvojezično ozemlje spremeniti v čisto nemško.

Avstrijske oblasti se samo navidezno bojijo za vašo prihodnjo usodo, vsebina pa razkriva hinavščino takih izjav. Usoden datum 14. november ne bi pomenil le udarca proti koroškim Slovencem, temveč tudi udarec za Slovence v Italiji. Prav tukaj na srečanju evropskih manjšin v Sekiri vam zagotavljamo in se zavezujemo, da bomo pomagali kolikor bo v naših močeh, da ne bi gornji datum pomenil smrtnega udarca za koroške Slovence v Avstriji.

Ferenc Hajoš, zastopnik madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, je podčrtal, da pri ocenjevanju razmer koroških Slovencev izhajajo oni iz primerjave s položajem madžarske manjšine v Jugoslaviji, ki so ji zagotovljene vse narodne pravice, in če je res, da obstajajo tudi težave, je tu tudi politična volja, da se te premostijo. Prav zaradi tega obsojamo ravnanje Avstrije.

V imenu Italijanov, ki živé v Sloveniji, sta spregovorila prof. Fusilli in Silla. Prvi je izrazil solidarnost s koroškimi Slovenci, drugi pa je govoril o tem, kako so oni s sredstvi obveščanja, ki jih ima italijanska manjšina na voljo, in sicer z radiom in televizijo ter dnevnikom, dali poudarka vsemu temu problemu in o njem obvestili širšo italijansko javnost.

Jurica Čenar, predstavnik Hrvaškega akademskega kluba z Dunaja, je podčrtal dejstvo, da koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati živijo v istem čolnu. Nato je prikazal položaj Hrvatov na Gradiščanskem, kjer še ni nobene rešitve in se asimilacija začenja že v otroškem vrtcu, kjer hrvaški jezik postane podjezik; nimajo niti svoje gimnazije, niti radijskih ne televizijskih oddaj.

7. julija so sklenili v parlamentu zakone o narodnih skupnostih v Avstriji, 14. novembra pa pomeni „statistično likvidacijo" gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev.

Predsednik Federalistične zveze evropskih narodnih manjšin Danec Olaf Meinhardt je podčrtal, da spričo razmer, v katerih živi njegova manjšina na robu Zvezne republike Nemčije, odnosa avstrijskih oblasti do koroških Slovencev sploh ne more razumeti. Hkrati je izrazil svojo solidarnost z njimi, seveda v imenu organizacije, ki ji predseduje, to je FUEV.

Predsednik AIDLCM Jordi Costa je poudaril, da že več let zasleduje vprašanje koroških Slovencev in je v zvezi s tem prišel do spoznanja, da je avstrijska vlada že zelo resno načela zadevo človekovih pravic. Spričo tega hudega stanja namerava njegova organizacija oblikovati komisijo, ki naj na kraju samem preuči stanje in objavi zbrane podatke.

Drugi dan srečanja (sobota) je dr. Zwitter razčlenil tri zakone, ki jih je avstrijski parlament sprejel 7. julija in ki so navedeni v resoluciji (glej na drugem mestu!). Dr. Matevž Grilc pa je orisal, kako so tri vodilne stranke zakone sprejele, s čimer so se opredelile za politiko, ki vodi v likvidaciji koroških Slovencev.

Italijanski in madžarski predstavnik Musizza in Hajoš sta povedala, kako je njihovima manjšinama zagotovljena pravica v Sloveniji že v sami republiški ustavi in kako se vprašanje števila ali odstotka sploh ne postavlja.

V soboto je bila ob 11. uri v hotelu „Moser" tiskovna konferenca, ki sta jo sklicali obe osrednji organizaciji koroških Slovencev. V dveurni polemični razpravi, ki sta jo izzvala glavni urednik „Kleine Zeitung" Stritzl in urednik „Volkszeitung" Kofler, so lahko predstavniki manjšin in manjšinskih organizacij spoznali v majhnem krogu ozračje, ki vlada na Koroškem. Spoznali so lahko, kakšen je odnos oblasti in sodeželanov nemške narodnosti do koroških Slovencev, saj niso predstavniki javnih oblasti pokazali niti malo razumevanja za pravice svojih slovenskih sodeželanov, ki se sedaj borijo za svoj obstoj. In ti ljudje ustvarjajo tudi javno mnenje in razpoloženje na Koroškem.

Srečanje je po izčrpni izmenjavi izkušenj izzvenelo v enotno obsodbo sklepa Avstrije, da izvede jezikovno štetje in v obljubo vsakršne podpore „prizadevanjem koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, da rezultati vsiljenega preštevanja ne bodo mogli služiti kot osnova za reševanje njihovih življenjskih vprašanj."

RESOLUCIJA

sprejeta na srečanju narodnih skupnostih sosednih dežel v Sekiri dne 24. in 25. septembra 1976

Udeleženci srečanja narodnosti sosednih dežel smo na posvetovanju dne 24. in 25. septembra 1976 v Sekiri, na katerem smo obravnavali probleme narodnih manjšin v Italiji in SR Sloveniji in še posebej probleme slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji, prišli po izmenjavi mnenj in izkušenj o reševanju narodnostnih vprašanj do zaključka, da je vprašanje slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji najbolj pereče in zaskrbljujoče. To pa zaradi tega, ker so avstrijske parlamentarne stranke in vlada 21 let po podpisu državne pogodbe dne 7. julija 1976 sprejele tri protimanjšinske zakone, in sicer novelo zakona o ljudskem štetju, zakon o narodnih skupnostih in novelo zakona o prevedbi prejemkov, katera zadnja bistveno poslabša in negativno pogojuje ureditev in položaj manjšinskega šolstva na Koroškem.

Ugotavljanje manjšine kot osnova, da se zagotovijo njene pravice le na podlagi njenega sorazmernega števila, nasprotuje elementarnim načelom sožitja med ljudmi, je v nasprotju z mednarodno demokratično prakso reševanja manjšinskih vprašanj in nasprotuje tudi duhu in črki avstrijske državne pogodbe ter zaključnim sklepom helsinške konference o varnosti in sodelovanju v Evropi.

Narodne manjšine lahko bistveno prispevajo k boljšim političnim, kulturnim in vsesplošnim odnosom med narodi. Zato je boj narodnih manjšin za svoje pravice hkrati sestavni del borbe za utrjevanje, zaupanja in dobrega sožitja med narodi in državami in s tem za mir.

Predstavniki navzočih narodnih skupnosti obsojajo sklep Avstrije, da izvede ugotavljanje s ciljem, okrnjevanja in zmanjševanja pravic slovenske in hrvaške narodne skupnosti, kar bi vodilo k njuni likvidaciji, in izražuje vso podporo prizadevanjem koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, da rezultati vsiljenega preštevanja ne bodo mogli služiti kot osnova za reševanje njihovih življenjskih vprašanj.

Vsak ukrep v korist narodne skupnosti je mogoč samo z aktivno prisotnostjo in pristankom prizadetih manjšin in so koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati še vedno pripravljeni, da bi v sporazumu z vlado našli zadovoljivo rešitev. Vendar mora vlada zagotoviti ustrezne pogoje.

Predstavniki drugih narodnih skupnosti izražajo koroškim Slovencem in gradiščanskim Hrvatom svojo solidarnost in jim zagotavljajo podporo v njihovem pravičnem boju.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza Trst
Italijanska unija v SR Sloveniji
Madžarska narodna skupnost v SR Sloveniji
Hrvatski akademski klub Dunaj
Narodni svet koroških Slovencev
Zveza slovenskih organizacij

šport - šport - šport - šport

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB NA 6. MESTU

V nedeljo, 26. septembra 1976, je igral SAK proti moštvu iz Kamna pri Klopinjskem jezeru. Na vsak način je rabil SAK vsaj eno točko, da ne bi zdrknili na lestvici na zadnja mesta. V prvi polovici je moštvo iz Kamna hudo napadalo, pa tudi SAK je imel nekaj možnosti. Povedli so Kamenčani z enajstmetrovko, ki ni bila čisto jasna. Iz prostega strela je Kamen povedel celo na dva proti nič. Tu sodnik spet ni bil korekten, saj je najprej nakazal indirekten strel, a ko je nasprotnik streljal direktno in zadal ta gol, je letega priznal. V 44. minuti je tik pred vrati porinil branilec Kamna H. Wieserja, ki je vodil žogo, z rokami proč. Sodnik je dolgo čakal, potem pa je le dal enajstmetrovko za SAK. Fera je poslal nato žogo neubranljivo v mrežo. V drugem polčasu so igralci SAK hudo napadali, in dosegli tudi zasluženi remi. Dvakrat so imeli smolo in zadeli le prečko. Tako se je igra končala 2:2. Drugi gol je dal Hobel.

Martin Hobel je bil v nedeljo že četrtič uspešen.

SAK II — KLOPINJSKO JEZERO 2:5 (0:4)

Moštvo SAK II tokrat ni imelo sreče. Igralci se niso mogli sporazumeti in to je izkoristil nasprotnik. Tekma se je končala 5:2 za Kamenčane. Gola za SAK II sta dala Lipuš in K. Blajs.

MLADINCI SAK — VELIKOVEC 2:7

Kot kažejo tekme je „vodeča skupina" pretežka za mladince Slovenskega atletskega kluba. Na drugi strani pa je veliko breme tudi dejstvo, da mladinci nimajo možnosti za trening. Brez treninga pa v tako težki skupini skoro ni mogoče imeti uspehov.

GALICIJA — SELE 1:2 (0:0)

Preteklo nedeljo so gostovali selski nogometaši v Galiciji, kjer so se pomerili s tamkajšnjim moštvom. Tudi tokrat so zmagali, in sicer z 2:1. To je bila že 4. zmaga zapovrstjo. Da niso premagali nasprotnika z višjim rezultatom, je pripisati dejstvu, da niso izrabili pet stoodstotnih priložnosti.

Tokrat so bili uspešni tudi selski mladinci. Premagali so moštvo Galicije s 7:1. To je bila zelo učinkovita zmaga.

Posebna pohvala velja selskim navijačem, ki spremljajo svoje moštvo od igre do igre in jih močno podpirajo, hkrati pa tudi s prošnjo, da bi jih tako podpirali vsaj še naslednji dve tekmi, ko bo padla odločitev o jesenskem prvaku.

■ V soboto, 2. oktobra, ob 15.30 igra-
■ jo Selani doma, in sicer s HSV iz
■ Celovca.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

prireja Cankarjevo dramo v priredbi Janeza Povšeta

Martin Kačur

Gostuje: **Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice**
Izvajajo: **Iztok Jereb, Tone Šolar, Matija Turk**

■ petek, 1. oktobra 1976, ob 19.30 v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Št. Jakobu v Rožu

■ sobota, 2. oktobra 1976, ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni

■ nedelja, 3. oktobra 1976, ob 19.30 v farni dvorani v Pliberku
Prireditelj: Farna mladina v Pliberku

Prisrčno vabljeni!

Wir stellen sofort

40 weibliche Arbeitskräfte

ein.
Günstige Arbeitszeiten, da Schichtbetrieb
1. Schicht: 6 — 14.30 Uhr
2. Schicht: 14.30 — 23 Uhr

Firmenautobusse aus dem Raum Eberndorf, Globasnitz, Mittlern, Bleiburg, Feistritz, Penk, stehen zur Verfügung

Bewerbungen: KNECHT-FILTERWERK Ges. m. b. H.
9143 St. Michael ob Bleiburg
Telefon: 0 42 35 - 25 51.